

הגדת פסח כמנהג משפחת חניא

שנת התש"פ

לזכות הורינו היקרים שיזכו לשנים טובות ובריאות שממשיכים את המסורת המיוחדת שהנחילו לנו סבא עריבי וסבתא נשרייה חניא.

אנו מוסיפים שום טרי (שיראו אותו החוצה), שמיר

עריכת ההגדה נולדה מתוך מציאות ימינו המחייבת אותנו לקיים את הסדר בפעם הראשונה לבד. שאלו הילדים, למה לכתוב עוד הגדה? יש מלא הגדות טובות ויפות? הסברנו את הצורך לתעד ולהתייחד במסורת שלנו וכך אולי נצליח להעביר לדורות הבאים מקצת החוויה המיוחדת שחווינו בליל הסדר במשך שנים אצל הסבא וסבתא וההורים. נברך את המשפחה וכל בית ישראל ביציאה לחירות אמיתית בבריאות ושמחה.

קיצור הלכות ומנהגי המשפחה

1. בודקים את החמץ בלילה. מנהגינו גם לשרוף את החמץ בלילה. וביום רק זורק לפח את החמץ שלא מכר ומבטל את החמץ.
2. נשים מברכות שהחיינו בהדלקת הנרות של החג
3. השיעורים להלן נכתבו לפי הדעה המקובלת. ישנן דעות נוספות [לקולא ולחומרא] וכל אחד ינהג כפי דעת רבותיו. יכינו 4 כוסות יין לכל משתתף (86 גרם, כדעת הגר"ח נאה, ככמות של גביע אשל) 4 כזית (27 גרם - כנפח של קופסת גפרורים, כשליש מצת מכונה), כרפס -עלה קטן לכל אדם, חרוסת -כדי לטבול בה 2 פעמים.
4. קערת הסדר עשויה מסל נצרים עגול ורחב.
4. את קטעי ההגדה נהגו לקרוא בעברית ובתרגום ערבית תוניסאית. מכיוון שרובנו מדברים רק עברית, כתבנו רק בעברית.
5. שוטפים ומדיחים את הכוסות ואחרים מוזגים לו את הכוס דרך חירות

הקידוש הארוך כמנהג יהדות ג'רבה, (כל המסובים קוראים יחד את הקידוש ואת הברכות רק אחד אומר)

אם חל בשבת מתחילין כאן:

יום הששי. ויכלו השמים והארץ וכל צבאם. ויכל אלהים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה וישבת ביום השביעי מכל מלאכתו אשר עשה. ויברך אלהים את יום השביעי ויקדש אותו כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא אלהים לעשות.

בחול מתחילין כאן:

אלה מועדי יהוה מקראי קדש, אשר תקראו אתם במועדים:

ליל שימורים הוא ליי להוציאם מארץ מצרים הוא הלילה הזה ליי שימורים לכל בני ישראל לדורותם.

סברי מרנן: עונים: לחיים

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם בורא פרי הגפן:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר קדשנו מכל עם. ורוממנו מכל לשון. בחר בנו ויגדלנו. ורצה בנו ויפארונו:

תרומה הבדילנו מכל גוי. ארץ חמדה הנחיל אותנו. קדש את שמו בעולם. בגלל אבות שעשו רצונו. גבורות רבות עשה למענהו ואין חקר לנפלאותיו:

עדת קדושים אותנו קרא. כרם חמדה נטע שעשעיים ויקראם סגולה לשמו.

ראשית לקחם מכל גווי האומות. שהם משולים כצבא מרום. ומכוונים ככוכבי הרקיע. היו עליונים בקרב תבל ונכבדים על כל האמות. זיו פניהם כזוהר השמש. ומראה דמותם כמלאכי השרת: להם יראו מלכים וקמו שרים וישתחוו. למען יי צבאות אשר בם בחר:

למען יי אשר נאמן. קדוש ישראל כי בם בחר. כל ראייהם יפירום פי הם זרע ברוך יי:

ויקדשנו קדשת עולם ושמו הגדול עלינו קרא. קרא אותנו עדה לשמו. סגלה ונחלה מימות עולם: ויקרבנו לפני הר סיני ויגישנו לפני חורב: ויורישנו דברי חיים כתובים באצבע הדרו: ויעש לנו יי אלהינו נסים וגבורות. ויגאלנו מכף אויב:

ויתן לנו יי אלהינו באהבה (בשבת- שבתות למנוחה ו) מועדים לשמחה. חגים וזמנים לששון: (בשבת- את יום השבת הזה) את יום חג המצות הזה. את יום טוב מקרא קדש הזה. זמן חירותנו באהבה מקרא קודש זכר ליציאת מצרים:

ויבחר בו ביום הזה מכל הימים וירצה בו ויקדשהו מכל הזמנים. להיות מהללים אותו על כל פלאי מעשיו להיות מזכירין אותו בכל שנה ושנה: להודיע כי בו הוציא את עבדיו מכור הברזל אותנו מלט. להודיע כי בו עשה יי אלהינו נקמות גדולות באיביהם. ובו שקע שונאיהם בים. להודיע כי בו עשה יי אלהינו נסים וגבורות לבני ידיו:

ברוך אתה יי מקדש (בשבת-השבת ו) ישראל והזמנים:

במוצאי שבת מוסיפין:

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא מְאוּרֵי הָאֵשׁ.

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמְבַדֵּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחָל, וּבֵין אֹר לְחֹשֶׁךְ, וּבֵין יִשְׂרָאֵל לְעַמִּים, וּבֵין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֶׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה. בֵּין קֹדֶשׁ שֶׁבֶת לְקֹדֶשׁ יוֹם טוֹב הַבְּדִלֵת, וְאֵת יוֹם הַשְּׁבִיעִי מִשֶּׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה הַקֹּדֶשׁת. הַבְּדִלֵת וְהַקֹּדֶשׁת אֵת עַמְךָ יִשְׂרָאֵל בְּקֹדֶשְׁתֶּךָ. בְּרוּךְ אַתָּה יי, הַמְבַדֵּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְקֹדֶשׁ.

בברכת שחיינו יכוין לפטור גם את המצה והמרור

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁחַיֵּינוּ וְקִיְמָנוּ וְהַגִּיעָנוּ לְזְמַן הַזֶּה.

שׁוֹתֵה רֹב כּוֹס הַיַּיִן [לכתיחילה עדיף לשתות את כל הכוס] בהסבה.

רחץ

נוטלים ידיים בלא ברכה.

כרפס

טובלים כרפס פחות מכזית במי מלח ומברכים (יכוין לפטור בברכה את החזרת שיאכל אחר כך):

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא פְּרֵי הָאֲדָמָה.

יחץ

בעל הבית בוצע את המצה האמצעית לשתיים ומצפין את החצי הגדול לאפיקומן במפית, ואת הקטן מחזיר למקומו.

הילדים יוצאים החוצה ומציגים כאילו עבדו במצרים בפרך, ההורים שואלים איך היה? איך יצאתם וכו

מגיד

מוזגין לו כוס שני, כדי שישאלו התינוקות למה שותים כוס שני קודם הסעודה

הא לחמא עניא

מגלה את המצות, מגביה את הקערה מעל ראשי המסובים וכולם אומרים בקול רם שלוש פעמים:

הָא לַחְמָא עֲנִיא דִּי אָכְלוּ אַבְהֵתְנָא בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם. כָּל דְּכָפִין יֵיתִי וַיִּלְל, כָּל דְּצָרִיךְ יֵיתִי וַיִּפְסַח.
הַשְׁתָּא הָכָא, לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל. הַשְׁתָּא הָכָא עַבְדִּי, לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּאַרְעָא
דְּיִשְׂרָאֵל בְּנֵי חוּרִין.

מה נשתנה

מסירים הקערה מעל השולחן, מוזגין כוס שני וכאן הבן או אחד מן המסובים שואל:

מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות, שבכל הלילות אין אנו מטבילין אפילו פעם אחת והלילה הזה שתי פעמים.

שבכל הלילות אנו אוכלין חמץ או מצה, והלילה הזה כולו מצה.

שבכל הלילות אנו אוכלין שאר ירקות, והלילה הזה מרור.

שבכל הלילות אנו אוכלין ושותין בין יושבין ובין מסבין, והלילה הזה כלנו מסבין.

עבדים היינו

מחזירים את הקערה למקומה ומגלה את המצות.

עבדים היינו לפרעה במצרים, ויוציאנו יי אלהינו משם ביד חזקה ובזרוע נטויה. ואלו לא הוציא הקדוש ברוך הוא את אבותינו ממצרים, עדין אנחנו ובנינו ובני בנינו משעבדים היינו לפרעה במצרים. ואפילו כלנו חכמים, כלנו נבונים, כלנו יודעים את התורה, מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים. וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משבח.

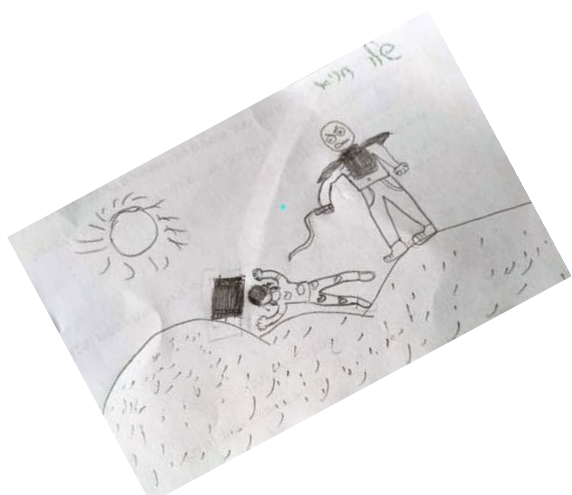
מעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע ורבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבא ורבי טרפון שהיו מסבין בבני ברק, והיו מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה עד שבאו תלמידיהם ואמרו להם: רבותינו, הגיע זמן קריאת שמע של שחרית.

אמר רבי אלעזר בן עזריה: הרי אני כבן שבעים שנה, ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות עד שדרשה בן זומא. שנאמר, "למען תזכר את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך". ימי חייך - הימים, כל ימי חייך - הלילות. וחכמים אומרים: ימי חייך - העולם הזה, כל ימי חייך - להביא לימות המשיח.

ארבעת הבנים

ברוך המקום, ברוך הוא. ברוך שנתן תורה לעמו ישראל, ברוך הוא. פנגד ארבעה בנים דברה תורה. אחד חכם, ואחד רשע, ואחד תם, ואחד שאינו יודע לשאול.

חכם מה הוא אומר? - מה העדות והחקים והמשפטים אשר צוה יי אלהינו אתכם? אף אתה אמר לו כהלכות הפסח: אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן.

רָשַׁע מָה הוּא אוֹמֵר? - מָה הָעֶבְדָּה הַזֹּאת לָכֶם? לָכֶם - וְלֹא לוֹ. וְלִפִּי שֶׁהוֹצִיא אֶת עַצְמוֹ מִן הַכֶּלֶל, כִּפָּר בְּעֶקֶר. וְאַף אֶתֶּה הִקְהֵה אֶת שְׁנֵי וְאָמַר לוֹ: בְּעֶבֶר זֶה עָשָׂה יי לִי בְּצִאתִי מִמִּצְרַיִם. לִי - וְלֹא לוֹ. וְאִילוּ הָיָה שֵׁם, לֹא הָיָה נִגְאָל.

תָּם מָה הוּא אוֹמֵר? - מָה זֹאת? וְאָמַרְתָּ אֵלָיו: בַּחֲזֶק יַד הוֹצִיאָנוּ יי מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים. וְשִׂיאֵנו יוֹדַע לְשֹׂאֵל - אֶת פֶּתַח לוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר, בְּעֶבֶר זֶה עָשָׂה יי לִי בְּצִאתִי מִמִּצְרַיִם. יְכוּל מִרְאֵשׁ חֲדָשׁ? תִּלְמֹד לֹמַר: בַּיּוֹם הַהוּא. אִי בַּיּוֹם הַהוּא, יְכוּל מִבְּעוֹד יוֹם? תִּלְמֹד לֹמַר: "בְּעֶבֶר זֶה". "בְּעֶבֶר זֶה", לֹא אָמַרְתִּי אֶלָּא בְּשָׂעָה שֶׁמִּצָּה וּמְרוֹר מִנְחִים לְפָנֶיךָ.

מתחילה

מִתְחִלָּה עוֹבְדֵי עֲבֹדָה זָרָה הָיוּ אֲבוֹתֵינוּ, וְעַכְשָׁיו קִרְבָּנוּ הַמְּקוֹם לְעֲבוֹדָתוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל כָּל הָעָם, כֹּה אָמַר יי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: בְּעֶבֶר הַנֶּהָר יָשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם, תֵּרַח אָבִי אֲבִרָהָם וְאָבִי נַחֲוֹר, וַיַּעֲבֹדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים. וְאֶקַּח אֶת אֲבִיכֶם אֶת אֲבִרָהָם מֵעֶבֶר הַנֶּהָר וְאוֹלָךְ אוֹתוֹ בְּכָל אֶרֶץ כְּנָעַן, וְאַרְבָּה אֶת זֶרְעוֹ וְאֶתֵּן לוֹ אֶת יִצְחָק, וְאֶתֵּן לְיִצְחָק אֶת יַעֲקֹב וְאֶת עֵשָׂו. וְאֶתֵּן לְעֵשָׂו אֶת הַר שְׁעִיר לְרִשְׁתָּהוּ אוֹתוֹ, וַיַּעֲקֹב וּבְנָיו יָרְדוּ מִצְרָיִם.

בְּרוּךְ שׁוֹמֵר הַבְּטָחָתוֹ לְיִשְׂרָאֵל, בְּרוּךְ הוּא. שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חָשַׁב אֶת הַקֶּץ, לַעֲשׂוֹת כְּמוֹ שֶׁאָמַר לְאַבְרָהָם אָבִינוּ בְּבְרִית בֵּין הַבְּתָרִים, שֶׁנֶּאֱמַר: וַיֹּאמֶר לְאַבְרָם, יָדַע תִּדַּע כִּי גֵר יִהְיֶה זֶרְעֶךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם, וְעֲבָדוּם וְעָנּוּ אוֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה. וְגַם אֶת הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ דָן אֲנִי וְאַחֲרָי כֵן יֵצְאוּ בְּרִכְשׁ גָּדוֹל.

"ותקול לו יא בני" (מתורגם לעברית) - מנהגנו לספר על אברהם הילד שמגלה את ה'

ותגיד לאמר שמע בני. מתחילה היו הקודמים לנו עובדים לצורות ולפסילים. כי אמרו חכמינו זכרונם לברכה, בימי אנוש טעו בני אדם טעות עצומה והיו עובדים עבודה זרה ועובדים לכווכים ולמזלות, ועשו להם בתים, והציבו בהם צורות מעץ ומאבן מכסף ומזהב. עד שהיו כל האנשים באים ומתאספים שם ומשתחווים לאותם אלילים ואומרים זאת הצורה עושה טוב והרע, כאשר נמשך הזמן וארכו הימים נשתכח שם ה' מפייהם ולא נשאר אחד ירא ה' יתעלה שמו, עד שבא אברהם אבינו עליו השלום ולימד האנשים עבודת ה' ויחודו כמאמר החכמים זכרונם לברכה. בעת שנולד אברהם אבינו עליו השלום, ראו החוזים בכווכים שהתייצב כוכב אחד ובלע שלושה כוכבים. הלכו אצל נמרוד המלך ואמרו לו, אדונינו! נולד בזו השעה ילד לתרח וראינו פלא עצום בשמיים ובכווכים שהתייצב כוכב אחד ובלע שלושה כוכבים. ואנחנו יודעים, אדונינו שזה הילד יחריב המלכות ויקלקל דתך. מיד שלח נמרוד לקרא לתרח, ואמר לו תרח, בא תמכור לי בנך באלף זהובים כדי להורגו. ענה תרח: מלכי אמשול לך משל, למה הדבר דומה, לסוס שאמרו לו האנשים ניתן לך כור שעורים ובוא נחתוך את ראשך, אמר להם הסוס, טיפשים! עם חתכתם ראשי מי יאכל שעורים? כמו כן אני, אם תהרגו לי בני מה יועילו לי אלף זהובים! אמר לו, תבורך! זה ימות ויולד לך בן אחר. ענה להם: אינני יודע אם אוליד אחר או לא אוליד. וכאשר ראוהו מתעקש על בנו, שתקו והניחו לו.

כאשר גדל אברהם אבינו עליו השלום והיה בן שלוש שנים, והיה חושב בדעתו בשמים ובכווכים. וראה שהשמש זורחת ביום חשב שהשמש היא האלה. וכאשר הלך היום וזרחו הירח והכווכים חשב במחשבתו שהם בראו את העולם. עלה השחר וזרח השמש אמר עליו השלום עתה התאמת אצלי שהם בראים כמוני בחיים ולהם אלה המדריכים כרצוני.

כאשר היה סך עם עצמו התגלה עליו השם יתברך שמו ואמר לו אברהם, מה לך חושב בדעתך בשמים ובכווכים, אני הוא אשר בראתיך ובראתים ובראתי כל השמיים והארצות. באותה שעה הלך אברהם אצל אביו אמר לו אבי, ארצה שתודיעני מי הוא זה אשר ברא העולם כולו, אמר לו, בני יש לי אלילים בחדר הם אשר בראו העולם. אמר לו אבי אני רוצה שתראם לי כדי להקריב להם קורבן הלוואי יתרוצי אלי. ובכן הכניסו אביו לחדר מלא צלמים חלקם מעץ וחלקם מאבן וחלקם כסף וזהב.

הגדת משפחת חניא

הלך אצל אמו, אמר לה, אמיי, קומי בשלי לי תבשיל טוב להקריבו לאותן אלילים הלואי יתרוצו אלי. ובכן קמה אמו ובשלה לו מה שרצה. והגיש להם לאכול ואף אחד מהם לא אושיט ידו לאכול. אמר עליו השלום עתה התאמת אצלי שהם לא רואים ולא שומעים, כמוהם יהיו עושיהם. לקח האש ושרפם. כאשר בא אביו ומצאם שרופים. אמר לו בני מה זה המעשה אשר עשית? אמר לו, אבי, אני לא עשיתי כלום מזה, רק הם רבו על האוכל ושרפו בינם לבין עצמם. אמר לו, טיפש! האם הם מדברים או נעים או עושים טובה או רעה שאתה אומר כאלה דברים. ענהו, אבי, תשמע אזור מה שפיך מדבר, אם אין בהם לא כוח ולא גבורה מדוע תעבדום ותזניחו האל הקדמון, אשר בראני ובראך ובראם וברא כל השמיים והארצות. כאשר שמע אביו דבריו לקחו אצל נמרוד המלך אמר לו מלכי! ראה מה עשה בני היום. שאל נמרוד את אברהם מה אלה המעשים שעשית? אמר לו, אדוני, אני לא עשיתי כלום זה רק הם רבו על האוכל ושרפו זה את זה, אמר לו: טיפש, והאם הם מדברים או נעים או עושים טוב או רע שאתה אומר כאלה דברים. אמר לו אדוני תשמע אזוריך מה שפיך אומר, אם אין בהם לא כוח ולא גבורה מדוע תעבדום ותעזבו האל המקורי אשר בראני ובראך וברא כל השמיים והארצות. אמר נמרוד לאברהם אני הוא אשר בראיתך ובראתים ובראתי כל השמיים וארצות. אמר לו אדוני אם אתה הוא באמת צוה לשמש שתזרח מהמערב ותשקע במזרח, ואם לא עשית כלום מזה האל אשר נתן היכולת לשרוף פסליך יתן בי יכולת גם לשרוף אותך.

באותה שעה אמר נמרוד לעמליו, זה אם השארנוהו חי בעולם הוא החריב המלוכה ויקלקל הדת. אין לנו אלא לשורפו כמו ששרף האלילים. ובכן לקחו אברהם אבינו עליו השלום והשליכוהו בכבשן האש יוקד. התגלה עליו השם יתברך שמו והצילו בכבודו ובעצמו. ויצא משם שלם, ובכך ראו כל האנשים פלא.

והתחיל עליו השלום ללמד האנשים עבודת השם וייחודו. כי אמרו חכמים זכרונם לברכה, שהייתה מרגלית תלויה בצוארו של אברהם אבינו עליו השלום והייתה מהירה מסוף העולם ועד סופו. וזאת המרגלית הוא הייחוד אשר היה יוצא מגרונו ומלמד אנשים עבודת השם וייחודו, עד שיצא ממנו אומה אשר עובדת הקדוש-ברוך-הוא והיא ישראל וכמו שנאמר וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל כָּל הָעָם: "כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: בְּעֵבֶר הַנְּהָר יֵשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם, תִּרְחַח אַבִּי אַבְרָהָם וְאַבִּי נְחֹר, וַיַּעֲבֹדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים. וְאַקַּח אֶת אֲבִיכֶם, אֶת אַבְרָהָם, מֵעֵבֶר הַנְּהָר וְאוֹלַךְ אוֹתוֹ בְּכָל אֶרֶץ כְּנָעַן, וְאַרְבָּה אֶת זָרְעוֹ וְאַתָּן לוֹ אֶת יִצְחָק. וְאַתָּן לְיִצְחָק אֶת יַעֲקֹב וְאֶת עֵשָׂו, וְאַתָּן לְעֵשָׂו אֶת הַר שְׁעִיר לְרִשְׁתָּ אוֹתוֹ, וַיַּעֲקֹב וּבְנָיו יָרְדוּ מִצְרָיִם.

והיא שעמדה

מכסה את המצות ומגביה את הכוס ביד ימין.

וְהִיא שֶׁעֲמָדָה לְאַבוֹתֵינוּ וְלָנוּ, שְׁלֵא אַחַד בְּלִבָּד עֲמַד עֲלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ, אֶלָּא שְׁבָכָל דּוֹר וְדוֹר עוֹמְדִים עֲלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצִילֵנוּ מִיָּדָם.

מדרש צא ולמד

יניח את הכוס ויגלה את המצות.

צֵא וְלִמַּד מֶה בִּקֵּשׁ לְבִן הָאֲרָמִי לַעֲשׂוֹת לְיַעֲקֹב אֲבִינוּ. שֶׁפָּרְעָה לֹא גָזַר אֶלָּא עַל הַזְּכָרִים וְלִבָּן בִּקֵּשׁ לַעֲקוֹר אֶת הַכֹּל, שֶׁנֶּאֱמַר: אֲרָמִי אֲבִד אָבִי, וַיֵּרֵד מִצְרַיִם וַיִּגַּר שָׁם בְּמַתִּי מֵעַט, וַיְהִי שָׁם לְגוֹי גָדוֹל, עָצוּם וְרָב.

וַיֵּרֵד מִצְרַיִם - אָנוּס עַל פִּי הַדִּבָּר.

וַיִּגַּר שָׁם - מִלִּמַּד שֶׁלֹּא יֵרֵד יַעֲקֹב אֲבִינוּ לְהַשְׁתַּקֵּעַ אֶלָּא לְגוֹר שָׁם, שֶׁנֶּאֱמַר: וַיֹּאמְרוּ אֵל פֶּרְעֹה, לְגוֹר בְּאֶרֶץ בְּאֵנוּ, כִּי אֵין מְרַעָה לְצֹאן אֲשֶׁר לְעַבְדֶּיךָ, כִּי כִבֵּד הָרַעַב בְּאֶרֶץ כְּנָעַן. וְעַתָּה יֵשְׁבוּ נָא עַבְדֶּיךָ בְּאֶרֶץ גִּשְׁן.

בְּמַתִּי מֵעַט - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: בְּשִׁבְעִים נֶפֶשׁ יָרְדוּ אֲבוֹתֶיךָ מִצְרַיִם, וְעַתָּה שְׁמֶךָ " אֱלֹהֶיךָ כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לְרַב.

וַיְהִי שָׁם לְגוֹי גָדוֹל - מִלִּמַּד שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מְצִינִים שָׁם.

לגוי גדול עצום - כמו שְׁנַאֲמַר: וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׂרְצוּ וַיִּרְבּוּ וַיַּעֲצְמוּ בְּמַאֲד מְאֹד, וַתִּמְלֵא הָאָרֶץ אֹתָם.

וְרַב - כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר: רַבְּבָה כְּצִמַח הַשָּׂדֶה נִתְתִּיר, וַתִּרְבֵּי וַתִּגְדְּלֵי וַתִּבְאֵי בְּעֵדֵי עֵדִיִּים, שְׂדֵיִם נִכְנוּ וַיִּשְׁעֲרֵךְ צִמַח, וְאֵת עֵרֹם וְעֵרְיָה. וְאַעֲבֹר עֲלֶיךָ וְאֶרְאֶךָ מִתְּבוֹסֶסֶת בְּדַמְיֶךָ, וְאִמַר לְךָ בְּדַמְיֶךָ חַיִּי, וְאִמַר לְךָ בְּדַמְיֶךָ חַיִּי.

וַיִּרְעוּ אֹתָנוּ הַמִּצְרִים וַיַּעֲנוּנוּ, וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה.

וַיִּרְעוּ אֹתָנוּ הַמִּצְרִים - כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר: הִבֵּה נִתְחַכְמָה לּוֹ פֶן יִרְבֶּה, וְהִיָּה כִּי תִקְרָאנָה מִלְחָמָה וְנוֹסֵף גַּם הוּא עַל שְׂנְאֵינוּ, וְנִלְחַם בָּנוּ וְעָלָה מִן הָאָרֶץ.

וַיַּעֲנוּנוּ - כְּמָה שְׁנַאֲמַר: וַיִּשִׁימוּ עָלָיו שְׂרֵי מִסִּים לְמַעַן עֲנֹתוֹ בְּסִבְלָתָם, וַיִּבֶן עָרֵי מִסְכָּנוֹת לְפָרְעֹה, אֶת פְּתָם וְאֶת רַעַמְסֵס.

וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה - כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר: וַיַּעֲבִידוּ מִצְרַיִם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּפָרֶךְ.

וַנִּצְעַק אֵל יי אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ, וַיִּשְׁמַע יי אֶת קִלְנוּ, וַיִּרְא אֶת עֲנִינוּ וְאֶת עֲמָלָנוּ וְאֶת לַחֲצֵנוּ.

וַנִּצְעַק אֵל יי אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ - כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר: וַיְהִי בַיָּמִים הָרַבִּים הָהֵם וַיָּמָת מֶלֶךְ מִצְרַיִם, וַיֵּאָנְחוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעֲבֹדָה וַיִּזְעְקוּ, וַתַּעַל שְׁוַעְתָּם אֶל אֱלֹהִים מִן הָעֲבֹדָה.

וַיִּשְׁמַע יי אֶת קִלְנוּ - כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר: וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת נַאֲקָתָם, וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת בְּרִיתוֹ, אֶת אַבְרָהָם אֶת יִצְחָק וְאֶת יַעֲקֹב.

וַיִּרְא אֶת עֲנִינוּ - זוֹ פְּרִישׁוֹת דֶּרֶךְ אֶרֶץ, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר: וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּדַע אֱלֹהִים.

וְאֶת עֲמָלָנוּ - אֵלּוּ הַבָּנִים. כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר: וַיִּצֹ פָּרְעֹה לְכָל עַמּוֹ לֵאמֹר, כָּל הַבֶּן הַיְלֹוֹד הַיְאֹרָה תִּשְׁלִיכֶהוּ, וְכָל הַבֵּת תַּחֲיוּן.

וְאֶת לַחֲצֵנוּ - זֶה הַדַּחֲק, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר: וְגַם רָאִיתִי אֶת הַלַּחֲץ אֲשֶׁר מִצְרַיִם לַחֲצִים אֹתָם.

וַיִּוָּצְאוּ יי מִמִּצְרַיִם בְּיַד חֲזָקָה וּבְזֹרַע נְטוּיָה, וּבַמַּרְא גְּדֹל, וּבַאֲתוֹת וּבַמִּפְתִּים.

וַיִּוָּצְאוּ יי מִמִּצְרַיִם - לֹא עַל יְדֵי מַלְאָךְ, וְלֹא עַל יְדֵי שָׂרָף, וְלֹא עַל יְדֵי שְׁלִיחַ, אֲלֹא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכֹבֹדוֹ וּבַעֲצָמוֹ, שְׁנַאֲמַר: וְעַבְרַתִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּלִילָה הַזֶּה, וְהִפִּיתִי כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מֵאָדָם וְעַד בְּהֵמָה, וּבְכָל אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֲעֹשֶׂה שְׁפָטִים, אֲנִי יי.

וְעַבְרַתִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּלִילָה הַזֶּה - אֲנִי וְלֹא מַלְאָךְ. וְהִפִּיתִי כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם - אֲנִי וְלֹא שָׂרָף. וּבְכָל אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֲעֹשֶׂה שְׁפָטִים - אֲנִי וְלֹא שְׁלִיחַ. אֲנִי יי - אֲנִי הוּא וְלֹא אַחֵר.

מדרש כשירד הקב"ה

אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנוֹם לְבִרְכָה. כְּשִׁירַד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הַמִּצְרַיִים בְּמִצְרַיִם יָרְדוּ עַמּוֹ תִּשְׁעַת אֲלָפִים רַבּוֹת. מֵהֶם מַלְאָכֵי אֵשׁ. וּמֵהֶם מַלְאָכֵי בְּרָד. וּמֵהֶם מַלְאָכֵי זֵיעַ. וּמֵהֶם מַלְאָכֵי רֶתֶת. וּמֵהֶם מַלְאָכֵי חִלְחָלָה. וְרֶתֶת וְחִלְחָלָה אוֹחֲזֵת לְמִי שֶׁהוּא רוֹאֶה אוֹתָם. אָמְרוּ

לפניו: רבונו של עולם. והלא מלך בשר ודם כשהוא יורד למלחמה שריו ועבדיו מקיפין בכבודו. ואתה מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא דין עלינו. שאנחנו עבדיך. והם בני בריתך. נרד ונעשה עמם מלחמה. אמר להם. אין דעתי מתקררת עד שארד אני בעצמי. אני בכבודי. אני בגדלתי. אני בקדשתי. אני !! אני הוא ולא אחר:

ביד חזקה - זו הדבר, כמו שנאמר: הנה יד יי הויה במקנך אשר בשדה, בסוסים, בחמרים, בגמלים, בבקר ובצאן, דבר כבד מאד.

כל אחד מהמסובים לוקח את הזרוע של הכבש ואומר ובזרוע נטויה.. על ירושלים

ובזרוע נטויה - זו החרב, כמו שנאמר: וחרבו שלופה בידו, נטויה על ירושלים.

ובמרא גדל - זה גלוי שכינה, כמו שנאמר: או הנסה אלהים לבא לקחת לו גוי מקרב גוי, במסת באתת ובמופתים ובמלחמה, וביד חזקה ובזרוע נטויה, ובמוראים גדלים, ככל אשר עשה לכם יי אלהיכם במצרים לעיניך.

ובאתות - זה המטה, כמו שנאמר: ואת המטה הזה תקח בידך, אשר תעשה בו את האתת.

עשרת המכות

נוהגים לשפוך מתוך כוס היין שביד עורך הסדר לתוך כלי שלוש פעמים, בשעה שאומר: "דם", "ואש", "ותימרות עשן". וכן שופך עשר פעמים בזמן אמירת עשר המכות ("דם", "צפרדע" וכו'). וכן עוד שלוש פעמים כשאומר: "דצ"ך", "עד"ש", "באח"ב" - סה"כ שש עשרה פעמים. ובמפתים - זה הדם, כמו שנאמר: ונתתי מופתים בשמים ובארץ, דם, ואש, ותימרות עשן.

דבר אחר: ביד חזקה - שתיים, ובזרוע נטויה - שתיים, ובמרא גדל - שתיים, ובאתות - שתיים, ובמפתים - שתיים. אלו עשר מכות שהביא הקדוש ברוך הוא על המצריים במצרים, ואלו הן: דם. צפרדע. כנים. ערוב. דבר. שחין. ברד. ארבה. חשך. מכת בכורות.

רבי יהודה היה נוהג בהם סמנים:

דצ"ך. עד"ש. באח"ב.

היין שנשפך לכלי ישפכו בכיור לאיבוד. וחוזרים וממלאים את כוס היין, וממשיכים בהגדה: "רבי יוסי הגלילי" וכו'.

רבי יוסי הגלילי אומר: מנין אתה אומר שלקו המצריים במצרים עשר מכות, ועל הים לקו חמשים מכות? במצרים מה הוא אומר? ויאמרו: החרטמים אל פרעה: אצבע אלהים היא. ועל הים מה הוא אומר? וירא ישראל את היד הגדלה אשר עשה יי במצרים, וייראו העם את יי, ויאמינו ביי ובמשה עבדו. כמה לקו באצבע? עשר מכות. אמור מעתה: במצרים לקו עשר מכות, ועל הים לקו חמשים מכות.

רבי אליעזר אומר: מנין שכל מכה ומכה שהביא הקדוש ברוך הוא על המצריים במצרים היתה של ארבע מכות? שנאמר: ישלח בם חרון אפו, עברה וזעם וצרה, משלחת מלאכי

רעים. עברה - אחת, זעם - שתים, וצרה - שלש, משלחת מלאכי רעים - ארבע. אמור
מעתה: במצרים לקו ארבעים מכות, ועל הים לקו מאתיים מכות.

רבי עקיבא אומר: מנין שכל מכה ומכה שהביא הקדוש ברוך הוא על המצריים במצרים היתה
של חמש מכות? שנאמר: ישלח בם חרון אפו, עברה וזעם וצרה, משלחת מלאכי רעים. חרון
אפו - אחת, עברה - שתים, זעם - שלוש, וצרה - ארבע, משלחת מלאכי רעים - חמש. אמור
מעתה: במצרים לקו חמשים מכות, ועל הים לקו חמשים ומאתים מכות.

כמה מעלות טובות

כמה מעלות טובות למקום עלינו!

אלו הוציאנו ממצרים ולא עשה בהם שפטים, דיינו.

אלו עשה בהם שפטים, ולא עשה באלהיהם, דיינו.

אלו עשה באלהיהם, ולא הרג את בכוריהם, דיינו.

אלו הרג את בכוריהם ולא נתן לנו את ממונם, דיינו.

מדרש ומניין שנתן לנו את ממונם

אלו נתן לנו את ממונם ולא קרע לנו את הים, דיינו.

אלו קרע לנו את הים ולא העבירנו בתוכו בחרבה, דיינו.

אלו העבירנו בתוכו בחרבה ולא שקע צרינו בתוכו, דיינו.

אלו שקע צרינו בתוכו ולא ספק צרכנו במדבר ארבעים שנה, דיינו.

אלו ספק צרכנו במדבר ארבעים שנה ולא האכילנו את המן, דיינו.

אלו האכילנו את המן ולא נתן לנו את השבת, דיינו.

אלו נתן לנו את השבת, ולא קרבנו לפני הר סיני, דיינו.

אלו קרבנו לפני הר סיני, ולא נתן לנו את התורה, דיינו.

אלו נתן לנו את התורה ולא הכניסנו לארץ ישראל, דיינו.

אלו הכניסנו לארץ ישראל ולא בנה לנו את בית המקדש, דיינו.

על אחת כמה וכמה טובה כפולה ומכפלת למקום עלינו: הוציאנו ממצרים, עשה בהם
שפטים, עשה באלהיהם, הרג את בכוריהם, נתן לנו את ממונם, קרע לנו את הים, העבירנו
בתוכו בחרבה, שקע צרינו בתוכו, ספק צרכנו במדבר ארבעים שנה, האכילנו את המן, נתן

לְנוּ אֶת הַשֶּׁבֶת, קִרְבָּנוּ לִפְנֵי הַר סִינַי, נָתַן לְנוּ אֶת הַתּוֹרָה, הִכְנִיסָנוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּבָנָה לְנוּ אֶת
בַּיִת הַבְּחִירָה לְכַפֵּר עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ.

רבן גמליאל - שלושה דברים בפסח

רבן גמליאל היה אומר: כל מי שלא אמר שלושה דברים אלו בפסח, לא יצא ידי חובתו, ואלו:

הן: פסח, מצה, ומרור.

כשיאמר "פסח" יסתכל בזרוע (אך לא יגביה את הזרוע).

פֶּסַח שֶׁהָיוּ אֲבוֹתֵינוּ אוֹכְלִים בְּזִמְנֵי שְׁבִית הַמִּקְדָּשׁ קִיָּם, עַל שׁוּם מָה? עַל שׁוּם
שֶׁפֶּסַח הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל בְּתֵי אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר: וְאִמְרַתֶּם זָבַח פֶּסַח הוּא לִי,
אֲשֶׁר פֶּסַח עַל בְּתֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם בְּנִגְפוֹ אֶת מִצְרַיִם, וְאֶת בְּתֵינוּ הִצִּיל. וַיִּקַּד הָעָם
וַיִּשְׁתַּחֲווּ.

כל אחד מהמסובים יקח המצה הפרוסה בידו ויראנה למסובין, ואומר: מצה זו שאנחנו אוכלים, על שום מה? על שום

מצה זו שאנחנו אוכלים, על שום מה? על שום שלא הספיק בצקם של אבותינו להחמיץ,
עַד שֶׁנִּגְלָה עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְגֹאֲלָם מִיַּד, שֶׁנֶּאֱמַר: וַיֹּאפֹּה אֶת הַבֶּצֶק
אֲשֶׁר הוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם עֲגֹת מִצּוֹת כִּי לֹא חֲמֵץ, כִּי גִרְשׁוֹ מִמִּצְרַיִם וְלֹא יָכְלוּ לְהַתְמַהֵמָה, וְגַם צָדָה
לֹא עָשׂוּ לָהֶם.

כל אחד מהמסובים לוקח את המרור ואומר מרור זה שאנו אוכלים, על שום מה? על שום

מרור זה שאנו אוכלים, על שום מה? על שום שמררו המצרים את חיי אבותינו במצרים,
שֶׁנֶּאֱמַר: וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בְּעַבְדָּה קָשָׁה, בַּחֲמֹר וּבַלְבָּנִים וּבְכָל עַבְדָּה בַשָּׂדֶה, אֶת כָּל עַבְדֹּתֶם
אֲשֶׁר עָבְדוּ בָּהֶם בְּפִרְךְ.

בְּכָל דּוֹר וְדוֹר חַיֵּב אָדָם לְהִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּאִלוֹ הוּא יֵצֵא מִמִּצְרַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר: וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם
הַהוּא לֵאמֹר, בְּעִבּוֹר זֶה עָשָׂה יי לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרַיִם. שֶׁלֹּא אֶת אֲבוֹתֵינוּ בִּלְבַד גָּאֵל הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, אֲלֵא אַף אוֹתָנוּ גָּאֵל עִמָּהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר: וְאוֹתָנוּ הוֹצִיא מִשָּׁם, לְמַעַן הִבִּיא אוֹתָנוּ, לְתֵת
לְנוּ אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבוֹתֵינוּ.

לפיכך

מכסה המצות ומגביה הכוס עד אחר גאל ישראל.

לפיכך אנחנו חייבים, להודות, להלל, לשבח, לפאר, לרומם, להדר, ולקלס, למי שעשה לאבותינו ולנו את כל הנסים האלו. הוציאנו מעבדות לחרות, ומשעבוד לגאולה, ומיגון לשמחה, ומאבל ליום טוב, ומאפלה לאור גדול, ומשעבוד לגאולה. ונאמר לפניו הללויה.

חצי ראשון של ההלל

הללויה. הללו עבדיי, הללו את שם יי. יהי שם יי מברך מעתה ועד עולם. ממזרח שמש עד מבוא מהלל שם יי. רם על כל גוים יי, על השמים כבודו. מי כיי אלהינו המגביה לשבת, המשפילי לראות בשמים ובארץ. מקימי מעפר דל, מאשפת ירים אביון. להושיבי עם נדיבים, עם נדיבי עמו. מושיבי עקרת הבית, אם הבנים שמחה הללויה.

בצאת ישראל ממצרים, בית יעקב מעם לעז. היתה יהודה לקדשו, ישראל ממשלותיו. הים ראה וינס, הירדן יסב לאחור. ההרים רקדו כאילים, גבעות - כבני צאן. מה לך הים כי תנוס, הירדן - תסב לאחור? ההרים - תרקדו כאילים, גבעות - כבני צאן? מלפני אדון חולי ארץ, מלפני אלוה יעקב. ההפכי הצור אגם מים, חלמיש - למעינו מים.

ברכת אשר גאלנו

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, אשר גאלנו וגאל את אבותינו ממצרים, והגיענו הלילה הזה לאכל בו מצה ומרור. כן יי אלהינו ואלהי אבותינו הגיענו למועדים ולרגלים אחרים הבאים לקראתנו לשלום, שמחים בבנין עירך, וששים בעבודתך. ונאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים אשר יגיע דמם על קיר מזבחך לרצון, ונודה לך שיר חדש על גאלתנו ועל פדות נפשונו. ברוך אתה יי גאל ישראל.

שותים כוס שני בהסבת שמאל.

רחצה

נוטלים ידיים ומברכים:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו במצותיו וצונו על נטילת ידים.

מוציא

יקח ויאחז שלושת המצות בידו, כסדר שהן בקערה, הפרוסה בין שתי השלמות, ויברך:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם המוציא לחם מן הארץ.

מצה

יניח התחתונה מידו, וישארו בידו העליונה והפרוסה, ויברך:

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל אֲכִילַת מִצֵּה.

יבצע משתי המצות, כזית מכל אחת, ויטבלם במלח, ויאכל בהסיבה. וכן יחלק לכל אחד מהמסובים כזית מכל אחת, ולפחות יתן כזית אחד לכל אחד מן המסובים, ויאכלו בהסיבה. ואם אין המצה שלפניו מספיקה לכולם, יוסיף ממצה שמורה אחרת שמחוץ לקערה עד כזית, לכל אחד מהמסובים, ויאכלו גם הם בהסיבה.

מרור

לוקח לעצמו ונותן לכל אחד מהמסובים כזית מרור, ומטבלו בחרוסת, וחוזר ומנער החרוסת, ומברך עורך הסדר על אכילת מרור וכולם עונים "אמן", ואוכלים בלי הסיבה.

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל אֲכִילַת מָרוֹר.

כורך

לוקח לעצמו ולכל אחד מהמסובים כזית מהמצה השלישית התחתונה, וכזית מרור, וכורכם יחד, ומטבלם בחרוסת, ואוכלים בהסיבה, ולפני שיאכלו אומרים:

מִצֵּה וּמָרוֹר בְּלֹא בְרָכָה, זְכוֹר לְמִקְדָּשׁ, בְּיָמֵינוּ יִחַדְּשׁ, כֹּהֵלֵל הַזֵּקֵן שֶׁהִיא כּוֹרֵךְ וְאוֹכֵלֵן בְּבֵית אֲחֵת, לְקִיּוּם מֵה שֶׁנֶּאֱמַר: עַל מִצּוֹת וּמָרוֹרִים יֵאָכְלוּהוּ.

שולחן עורך

אוכלים ושותים הסעודה הערוכה. ומנהג טוב לאכול בשר בהמה ולשתות יין בסעודה, לקיים מצות שמחת החג. ומי שאין בשר ויין שמחה לו, יאכל וישתה דברים המשמחים לו.

ויש הנוהגים לאכול תחילה ביצים קשות מבושלות, ולומר לפני אכילתן:

זְכוֹר לְקִרְבֵּן חֲגִיגָה.

צפון

לאחר גמר כל הסעודה, לוקח עורך הסדר לעצמו ולכל אחד מהמסובים כזית מפרוסת המצה שהיתה "צפונה" ומוצנעת לאפיקומן, (ויש המחמירים לאכול ב' כזיתים: כזית כנגד קרבן פסח, וכזית כנגד המצה הנאכלת עמו). וצריך לאוכלה לכתחילה קודם חצות הלילה.

וקודם אכילת האפיקומן יאמרו:

זְכוֹר לְקִרְבֵּן פֶּסַח הַנֶּאֱכָל עַל הַשֶּׁבַע.

ואוכלים האפיקומן בהסיבה. ואסור לאכול אחריה שום דבר, וכן אסור לשתות משקאות משכרים או מיץ ענבים, חוץ משתי הכוסות שעל הסדר. אבל לשתות מים או כוס קפה או תה (ואפילו עם סוכר), מותר. (וכן מותר לשתות שאר משקאות שאינם משכרים).

מוזגים כוס שלישי ומברכים ברכת המזון.

אֲבָרְכָה אֶת יי בְּכָל עֵת תְּמִיד תְּהִלְתּוֹ בְּפִי: סוּף דְּבַר הַכֹּל נִשְׁמַע אֶת הָאֱלֹהִים יִרְא וְאֶת מִצְוֹתָיו שְׁמוֹר כִּי זֶה כָּל הָאָדָם: תְּהִלַּת יי יִדְבֵר פִּי וַיְבָרֶךְ כָּל בֶּשֶׂר שֵׁם קְדוֹשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: וְאִנְחָנוּ נְבָרֶךְ יְהוָה מֵעַתָּה וְעַד-עוֹלָם הַלְלוּ-יְהוָה: וַיְדַבֵּר אֵלַי זֶה הַשְּׁלַחַן אֲשֶׁר לִפְנֵי יי:

ונוטלים ידים לשם "מים אחרונים". ואם הם שלושה או יותר, חייבים לזמן.

המזמן: בְּרִשׁוֹתְכֶם! (ויש אומרים: הב לן ונברך למלפא עלאה קדישא).

עונים: שְׁמִים!

המזמן: בְּרִשׁוֹת מְלָכָא עֲלָאָה קְדִישָׁא (בשבת: וברשות שבת מלפנא) (ביום טוב: וברשות יומא טבא קדישא) (וברשות מורי ורבותי) וברשותכם נברך (בעשרה: אלהינו) שאכלנו משלו.

עונים: בְּרוּךְ (אלהינו) שאכלנו משלו ובטובו (הגדול תמיד) חיינו.

המזמן: בְּרוּךְ (אלהינו) שאכלנו משלו ובטובו (הגדול תמיד) חיינו.

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הָאֵל הַזֵּן אוֹתָנוּ וְאֶת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בְּטוֹבוֹ בְּחֵן בְּחֹסֶד בְּרִיּוֹחַ וּבְרַחֲמִים רַבִּים. נָתַן לָחֵם לְכָל-בֶּשֶׂר. כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ. וּבְטוֹבוֹ הַגְּדוֹל תְּמִיד לֹא חָסַר לָנוּ וְאֵל יַחְסֹר לָנוּ מִזֶּמֶן (תְּמִיד) לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי הוּא אֵל זָן וּמִפְרִנֵּס לְכָל. וְהִתְקִין מַחְיָה וּמִזֶּמֶן לְכָל-בְּרִיּוֹתָיו אֲשֶׁר בָּרָא בְּרַחֲמָיו וּבְרַב חֲסִדּוֹ כְּאָמוֹר. פּוֹתַח אֶת-יָדְךָ וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל-חַי רְצוֹן. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה הַזֵּן אֶת הַכֹּל.

נוֹדָה לְךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עַל שֶׁהִנְחַלְתָּ לְאֲבוֹתֵינוּ אֶרֶץ חֲמֻדָּה טוֹבָה וּרְחֹבָה בְּרִית וְתוֹרָה חַיִּים וּמִזֶּמֶן. עַל שֶׁהוֹצֵאתָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּפְדִיתָנוּ מִבֵּית עַבְדִּים. וְעַל בְּרִיתְךָ שֶׁחֲתַמְתָּ בְּבִשְׂרָנוּ. וְעַל תּוֹרַתְךָ שֶׁלִּמְדָתָנוּ. וְעַל חֻקֵי רְצוֹנְךָ שֶׁהוֹדַעְתָּנוּ. וְעַל חַיִּים וּמִזֶּמֶן שֶׁאַתָּה זָן וּמִפְרִנֵּס אוֹתָנוּ.

וְעַל הַכֹּל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לְךָ וּמְבָרְכִים אֶת שְׁמֶךָ כְּאָמוֹר וְאָכַלְתָּ וְשִׁבַּעְתָּ וּבִרְכַתְּ אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עַל-הָאֶרֶץ הַטְּבָה אֲשֶׁר נָתַתְּ לָךְ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה עַל הָאֶרֶץ וְעַל הַמִּזֶּמֶן.

רַחֵם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וְעַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ. וְעַל יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ. וְעַל הַר צִיּוֹן מְשֹׁכֵן כְּבוֹדְךָ. וְעַל הַיְכָלְךָ. וְעַל מְעוֹנֶיךָ. וְעַל דְּבִירְךָ. וְעַל הַבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שְׁמֶךָ עָלָיו. אֲבִינוּ! רַעֲנוּ. זַוְנָנוּ. פְּרִנֵּסנוּ. כִּלְכְּלוּנוּ. הַרְוִיחֵנוּ הַרוּחַ לָנוּ מִהַרְהָ מְכַל-צְרוֹתֵינוּ. וְנָא אֵל תִּצְרִיכֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לִידֵי מַתָּנוֹת בֶּשֶׂר וָדָם. וְלֹא לִידֵי הַלּוֹאֲתָם. אֲלֵא לִידְךָ הַמְּלָאָה וְהַרְחֲבָה. הַעֲשִׂיָרָה וְהַפְתּוּחָה. יְהִי רְצוֹן שְׁלֹא נִבּוֹשׁ בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְלֹא נִכְלָם לְעוֹלָם הַבָּא. וּמַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחְךָ תַּחְזִירָנָה לְמִקּוֹמָהּ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ.

בשבת מוסיפים: רצה והחליצנו: יהוה אלהינו במצותיך ובמצות יום השביעי. השבת הגדול והקדוש הזה. כי יום גדול וקדוש הוא מלפניך. נשבות בו וננוח בו ונתענג בו כמצות חקי רצונך. ואל תהי צרה ויגון ביום מנוחתנו. והראנו בנחמת ציון במהרה בימינו. כי אתה הוא בעל הנחמות. והגם שאכלנו ושתינו חרבן ביתך הגדול והקדוש לא שכחנו. אל תשכחנו לנצח ואל תזנחנו לעד. כי אל מלך (גדול וקדוש) [נוסח אחר: חנון ורחום] אתה.

אלהינו ואלהי אבותינו, יעלה ויבוא ויגיע ויראה וירצה וישמע ויפקד ויזכר זכרוננו וזכרון אבותינו, זכרון ירושלים עירך, וזכרון משיח בן דוד עבדך, וזכרון כל-עמך בית ישראל לפניך,

לְפִלִיטָה לְטוֹבָה, לְחַן לְחֶסֶד וְלִרְחָמִים, לְחַיִּים טוֹבִים וְלִשְׁלוֹם, בְּיוֹם חַג הַמִּצּוֹת הַזֶּה, בְּיוֹם טוֹב
מְקַרָּא קֹדֶשׁ הַזֶּה, לְרַחֵם בּוֹ עָלֵינוּ וְלְהוֹשִׁיעֵנו. זְכָרְנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה, וּפְקִדְנוּ בּוֹ
לְבִרְכָה, וְהוֹשִׁיעֵנו בּוֹ לְחַיִּים טוֹבִים, בְּדַבֵּר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים. חוּס וְחַנּוּן וְחַמֵּל וְרַחֵם עָלֵינוּ,
וְהוֹשִׁיעֵנו כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ, כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אַתָּה.

וּתְבַנֶּה יְרוּשָׁלַיִם עֵינֶיךָ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם. (בלחש: אָמֵן).

אם שכח לומר בשבת 'רצה', ולא התחיל 'הטוב והמטיב', אומר כאן:

(בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שְׁנַתְּנוּ שַׁבָּתוֹת לְמִנוּחָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה לְאוֹת
וּלְבְרִית. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת.)

אם שכח לומר 'יעלה ויבוא', ולא התחיל 'הטוב והמטיב', יאמר כאן:

(בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שְׁנַתְּנוּ יָמִים טוֹבִים לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל לְשִׁשּׁוֹן וְלִשְׁמֻחָה, אֶת יוֹם (הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְאֶת יוֹם) חַג הַמִּצּוֹת
הַזֶּה, אֶת יוֹם טוֹב מְקַרָּא קֹדֶשׁ הַזֶּה. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַזְמִינִים.)

אם שכח לומר 'רצה' ו'יעלה ויבוא' ביום טוב שחל בשבת, ולא התחיל 'הטוב והמטיב', אומר כאן:

(בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שְׁנַתְּנוּ שַׁבָּתוֹת לְמִנוּחָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה לְאוֹת וּלְבְרִית, וְיָמִים טוֹבִים לְשִׁשּׁוֹן וְלִשְׁמֻחָה,
אֶת יוֹם חַג הַמִּצּוֹת הַזֶּה. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל וְהַזְמִינִים.)

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, (לְעֵד) הָאֵל אָבִינוּ, מְלַכְנוּ, אֲדִירְנוּ, בּוֹרְאֵנוּ, גּוֹאֲלֵנוּ,
קְדוֹשֵׁנוּ קְדוֹשׁ יַעֲקֹב, רּוֹעֵנוּ רּוֹעֵה יִשְׂרָאֵל, הַמְּלַךְ הַטּוֹב וְהַמְּטִיב לְכָל, שְׁבֹכֵל יוֹם וְיוֹם הוּא הַיְטִיב
לָנוּ, הוּא מְיַטֵּיב לָנוּ, הוּא יְיַטֵּיב לָנוּ, הוּא גְמַלְנוּ, הוּא גּוֹמְלֵנוּ, הוּא יְגַמְלֵנוּ לְעֵד חַן וְחֶסֶד וְרַחֲמִים
וְרִיחַ וְהַצְּלָה וְכָל-טוֹב.

הַרְחַמֵּן הוּא יִשְׁתַּבַּח עַל כְּפֹא כְבוֹדוֹ. הַרְחַמֵּן הוּא יִשְׁתַּבַּח בְּשֵׁמִים וּבְאֲרָץ.

הַרְחַמֵּן הוּא יִשְׁתַּבַּח בְּנוֹ לְדוֹר דוֹרִים.

הַרְחַמֵּן הוּא קָרַן לְעַמּוֹ יְרִים. הַרְחַמֵּן הוּא יִתְפָּאֵר בְּנוֹ לְיִצְחָק נְצָחִים.

הַרְחַמֵּן הוּא יִפְרִנְסֵנוּ בְּכְבוֹד וְלֹא בְּבִזּוּי, בְּהִתֵּר וְלֹא בְּאִסּוּר, בְּנִחַת וְלֹא בְּצַעַר.

הַרְחַמֵּן הוּא יִתֵּן שְׁלוֹם בֵּינֵינוּ. הַרְחַמֵּן הוּא יִשְׁלַח בְּרַכָּה רְחוּה וְהַצְּלָחָה בְּכָל מַעֲשֵׂה יְדֵינוּ.

הַרְחַמֵּן הוּא יַצְלִיחַ אֶת דְּרָכֵינוּ. הַרְחַמֵּן הוּא יִשְׁבֵּר עַל גְּלוֹת מְהֵרָה מֵעַל צוּאֲרֵנוּ.

הַרְחַמֵּן הוּא יוֹלִיכֵנוּ מְהֵרָה קוֹמְמִיּוֹת בְּאֲרָצֵנוּ. הַרְחַמֵּן הוּא יִרְפְּאֵנוּ רְפוּאָה שְׁלֵמָה, רְפוּאָת
הַנְּפֶשׁ וּרְפוּאָת הַגּוּף. הַרְחַמֵּן הוּא יִפְתַּח לָנוּ אֶת יְדוֹ הַרְחֵבָה.

הַרְחַמֵּן הוּא יְבַרְךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִמֶּנּוּ בְּשִׁמוֹ הַגָּדוֹל, כְּמוֹ שְׁנִתְבָּרְכוּ אַבּוֹתֵינוּ, אַבְרָהָם יִצְחָק
וְיַעֲקֹב, בְּכָל מְכַל כָּל, כֵּן יְבַרְךְ אוֹתֵנוּ יַחַד בְּרַכָּה שְׁלֵמָה, וְכֵן יְהִי רָצוֹן וְנֹאמַר אָמֵן.

הַרְחַמֵּן הוּא יִפְרֹשׁ עָלֵינוּ סִכַּת שְׁלוֹמוֹ.

הַרְחַמֵּן הוּא יְבַרְךְ אֶת מְדִינַת יִשְׂרָאֵל וְאֶת כּוֹחוֹת הַבֵּיטָחוֹן הָעוֹמְדִים עַל מִשְׁמַר אֲרָצוֹ

בשבת: הַרְחַמֵּן הוּא יִנְחִילֵנוּ עוֹלָם שְׁכָלוֹ שַׁבַּת וּמְנוּחָה לַחַיֵּי הָעוֹלָמִים.

בחול המועד: הַרְחַמֵּן הוּא יִגְיַעֵנוּ לְמוֹעֲדִים וְלִרְגָלִים אַחֲרַיִם הַבָּאִים לְקִרְאָתֵנוּ לְשָׁלוֹם.

ביום טוב: הַרְחַמֵּן הוּא יִנְחִילֵנוּ יוֹם שְׁכָלוֹ טוֹב.

הַרְחַמֵּן הוּא יִטַּע תּוֹרָתוֹ וְאַהֲבָתוֹ בְּלִבֵּנוּ וְתִהְיֶה יְרָאתוֹ עַל פְּנֵינוּ לְבִלְתִּי נַחֲטָא, וְיִהְיֶה כָּל מַעֲשֵׂינוּ לְשֵׁם שְׁמַיִם.

ברכת האורח:

הַרְחַמֵּן הוּא יְבָרֵךְ אֶת הַשְּׁלֵחַן הַזֶּה שְׂאֵכְלוֹ עָלָיו, וְיִסְדֵּר בּוֹ כָּל מַעֲדָי עוֹלָם, וְיִהְיֶה כְּשִׁלְחָנוּ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם. כָּל רֵעֵב מִמֶּנּוּ יֹאכַל, וְכָל צָמָא מִמֶּנּוּ יִשְׁתֶּה, וְאֵל יִחְסֹר מִמֶּנּוּ כָּל טוֹב לְעַד וְלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים, אָמֵן. הַרְחַמֵּן הוּא יְבָרֵךְ אֶת בַּעַל הַבַּיִת הַזֶּה וּבַעַל הַסַּעֲדָה הַזֹּאת, הוּא וּבְנָיו וְאִשְׁתּוֹ וְכָל אֲשֶׁר לוֹ, בְּבָנִים שִׂיחָיו וּבְנִכְסָיִם שִׂיבּוֹ. בְּרַךְ יְהוָה חֵילוֹ וּפְעָל יָדָיו תִּרְצָה, וְיִהְיֶה נִכְסָיו וְנִכְסֵינוּ מְצֻלָּחִים וְקָרוֹבִים לְעִיר, וְאֵל יִזְדַּקֵּק לְפָנָיו וְלֹא לְפָנֵינוּ שׁוֹם דְּבַר חֲטָא וְהִרְהוּר עוֹן, שֶׁשׁ וְשִׁמְח כָּל הַיָּמִים בְּעֶשֶׂר וְכָבוֹד מִמֶּנּוּ וְעַד עוֹלָם, לֹא יִבוֹשׁ בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא יִכְלֵם לְעוֹלָם הַבָּא, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

הַרְחַמֵּן הוּא יַחַיֵּנוּ וְיִזְכְּנוּ וְיִקְרַבֵּנוּ לְיָמֵי הַמְּשִׁיחַ וְלִבְנֵי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְלַחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. מְגִדוֹל יְשׁוּעוֹת מְלָכּוֹ וְעֵשָׂה חֶסֶד לְמַשִּׁיחוֹ לְדָוִד וְלִזְרַעוֹ עַד עוֹלָם. כְּפִירִים רָשׁוּ וְרַעֲבוּ וְדָרְשׁוּ יְהוָה לֹא יִחְסְרוּ כָּל טוֹב. נַעַר הַיִּתִּי גַם זָקֵנְתִי וְלֹא רָאִיתִי צְדִיק נֶעְזֵב וְזָרְעוֹ מִבְּקֶשׁ לַחֵם. כָּל הַיּוֹם חוֹנֵן וּמְלוֹה וְזָרְעוֹ לְבִרְכָה. מֶה שְׂאֵכְלוֹ יְהוָה לְשַׁבְּעָה, וּמֶה שִׁשְׁתֵּינוּ יְהוָה לְרַפּוּאָה, וּמֶה שֶׁהוֹתֵרֵנוּ יְהוָה לְבִרְכָה, כְּדַכְתִּיב: וַיִּתֵּן לְפָנֵיהֶם וַיֹּאכְלוּ וַיֹּתֵרוּ כְּדָבָר יְהוָה. בְּרוּכִים אַתֶּם לַיהוָה עֵשָׂה שְׁמַיִם וְאָרֶץ. בְּרוּךְ הַגִּבּוֹר אֲשֶׁר יִבְטַח בִּיהוָה וְהָיָה יְהוָה מְבֹטָחוֹ. יְהוָה עַז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְהוָה יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם. עוֹשֵׂה שָׁלוֹם בְּמְרוֹמָיו הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן.

יברך (יכיון לפטור גם את כוס רביעי), וישתה בהסיבה:

יש אומרים: כוס ישועות אשא ובשם יהוה אקרא.

סברי מרנן. ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם בורא פרי הגפן.

הלל נרצה

לאחר ששתו כוס שלישי, מוזגים כוס רביעי. ויש הנוהגים למזוג כוס אחד יתר על הכוסות של המסובים ואין שותים אותו, וקוראים אותו "כוס של אליהו". וגומרים על כוס רביעי את ההלל, ויאמרו אותו בשמחה ובהתלהבות רבה.

שִׁפְךָ חֲמַתְךָ אֶל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יִדְעוּךָ וְעַל מַמְלָכוֹת אֲשֶׁר בְּשִׁמְךָ לֹא קָרְאוּ. כִּי אֲכַל אֶת יַעֲקֹב וְאֶת נֹהוּ הַשָּׁמוּ.

שִׁפְךָ עֲלֵיהֶם זַעֲמַךָ וְחָרוֹן אַפְּךָ יִשִּׁיגֵם. תִּרְדֹּף בְּאֵף וְתִשְׁמִידֵם מִתַּחַת שְׁמַיִ יי.

לא לנו, יי, לא לנו, כי לשמך תן כבוד, על חסדך, על אמתך. למה יאמרו הגוים: אייה נא אלהיהם? ואלהינו בשמים, כל אשר חפץ עשה. עצביהם כסף וזהב מעשה ידי אדם. פה להם ולא ידברו, עינים להם ולא יראו. אזנים להם ולא ישמעו, אף להם ולא יריחון. ידיהם ולא ימישון, רגליהם ולא יהלכו, לא יהגו בגרונם. כמוהם יהיו עשיהם, כל אשר בטח בהם. ישראל

בְּטַח בִּיהוּה, עֲזָרָם וּמִגְנָם הוּא. בֵּית אֱהָרֵן בְּטַחוּ בִּיהוּה, עֲזָרָם וּמִגְנָם הוּא. יִרְאֵי יְהוּה בְּטַחוּ בִּיהוּה, עֲזָרָם וּמִגְנָם הוּא.

" זָכְרֵנוּ יְבָרְךָ, יְבָרְךָ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל, יְבָרְךָ אֶת בֵּית אֱהָרֵן. יְבָרְךָ יִרְאֵי יי, הַקְּטָנִים עִם הַגְּדֹלִים. יִסֹּף יי עֲלֵיכֶם, עֲלֵיכֶם וְעַל בְּנֵיכֶם. בְּרוּכִים אַתֶּם לִי, עֲשֵׂה שְׁמִים וְאַרְץ. הַשְּׁמִים שְׁמִים לִי, וְהָאָרֶץ נָתַן לְבְנֵי אָדָם. לֹא הִמְתִּים יְהַלְלוּ יְהוּה וְלֹא כָל יִרְדֵי דוֹמָה. וְאַנְחָנוּ נְבָרְךָ יְהוּה מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. הַלְלוּיָהּ.

אֶהְבֵּתִי כִּי יִשְׁמַע יי, אֶת קוֹלִי תַחֲנוּנֵי. כִּי הִטָּה אֲזֵנוֹ לִי וּבִימֵי אֶקְרָא. אֶפְפוּנֵי חֲבַלֵי מוֹת וּמִצָּרֵי שָׂאוֹל מִצְאוּנֵי, צָרָה וַיִּגּוֹן אֶמְצָא. וּבִשְׁם יי אֶקְרָא: אָנָּה יי מַלְטָה נַפְשִׁי! חֲנוּן יי וְצַדִּיק, וְאֱלֹהֵינוּ מְרַחֵם. שְׁמֵר פְּתָאִים יי, דַּלְתֵי וְלֵי יְהוֹשִׁיעַ. שׁוּבֵי נַפְשֵׁי לְמִנוּחֵיכֶי, כִּי יי גָּמַל עָלֵיכֶי. כִּי חֲלַצְתָּ נַפְשֵׁי מַמּוֹת, אֶת עֵינֵי מִן דַּמְעָה, אֶת רַגְלֵי מִדְּחֵי. אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יי בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים. הֶאֱמַנְתִּי כִּי אֲדַבֵּר, אָנֹכִי עֲנִיתִי מְאֹד. אָנֹכִי אֶמְרָתִי בַחֲפָזִי: כָּל הָאָדָם כֹּזֵב.

מָה אֲשִׁיב לִי כָּל תַּגְמוּלוֹהֵי עָלַי. כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֲשֵׁא וּבִשְׁם יי אֶקְרָא. נִדְרֵי לִי אֲשַׁלֵּם נִגְדָה נָא לְכָל עַמּוֹ. יִקָּר בְּעֵינֵי יי הַמּוֹתָה לַחֲסִידָיו. אָנָּה יי כִּי אָנֹכִי עַבְדְּךָ, אָנֹכִי עַבְדְּךָ בֶן אִמְתְּךָ, פְּתַחַת לְמוֹסְרֵי. לָךְ אֲזַבַּח זֶבַח תּוֹדָה וּבִשְׁם יי אֶקְרָא. נִדְרֵי לִי אֲשַׁלֵּם, נִגְדָה נָא לְכָל עַמּוֹ. בַּחֲצֵרוֹת בֵּית יי, בְּתוֹכְכִי יְרוּשָׁלַיִם. הַלְלוּיָהּ.

הַלְלוּ אֶת יי כָּל גּוֹיִם, שְׁבַחְוְהוּ כָּל הָאֲמִים. כִּי גָבַר עָלֵינוּ חַסְדּוֹ, וְאַמַּת יי לְעוֹלָם. הַלְלוּיָהּ.

הוֹדוּ לִי כִּי טוֹב, כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ.

יֹאמְרוּ נָא יִשְׂרָאֵל, כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ.

יֹאמְרוּ נָא בֵּית אֱהָרֵן, כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ.

יֹאמְרוּ נָא יִרְאֵי יי, כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ.

מִן הַמִּצָּר קָרָאתִי יְהוּה, עֲנֵנִי בְּמִרְחַב יְהוּה. יי לִי, לֹא אִירָא - מִה יַעֲשֶׂה לִי אָדָם. יי לִי בַעֲזָרֵי וְאַנִּי אֶרְאֶה בְּשִׁנְאֵי. טוֹב לַחֲסוֹת בִּי מִבְּטַח בְּאָדָם. טוֹב לַחֲסוֹת בִּי מִבְּטַח בְּנְדִיבִים. כָּל גּוֹיִם סִבְבוּנִי, בְּשֵׁם יי כִּי אֶמְלִם. סִבְבוּנִי גַם סִבְבוּנִי, בְּשֵׁם יי כִּי אֶמְלִם. סִבְבוּנִי כַדְּבָרִים, דַּעְכוּ כְּאִשׁ קוֹצִים, בְּשֵׁם יי כִּי אֶמְלִם. דַּחָה דְחִיתֵנִי לְנֶפֶל, וַיִּי עֲזָרְנִי. עֲזֵי וְזַמְרַת יְהוּה לִי לִישׁוּעָה. קוֹל רִנָּה וִישׁוּעָה בְּאֵהְלֵי צַדִּיקִים, יְמִין יי עֲשֵׂה חֵיל. יְמִין יי רֹמְמָה, יְמִין יי עֲשֵׂה חֵיל. לֹא אֲמוֹת כִּי אַחֲיָהּ, וְאַסְפֵּר מַעֲשֵׂי יְהוּה. יִסֹּר יִסְרְנֵי יְהוּה, וְלִמּוֹת לֹא נִתְּנֵנִי. פְּתַחוּ לִי שַׁעֲרֵי צַדִּיק, אָבֹא בָם, אוֹדֶה יְהוּה. זֶה הַשַּׁעַר לִי, צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ.

אוֹדֵךְ כִּי עֲנִיתֵנִי וְתָהִי לִי לִישׁוּעָה. (אוֹדֵךְ כִּי עֲנִיתֵנִי וְתָהִי לִי לִישׁוּעָה.)

אָבֵן מֵאֶסוּ הַבּוֹנִים הֵיטָה לְרֹאשׁ פְּנֵה. (אָבֵן מֵאֶסוּ הַבּוֹנִים הֵיטָה לְרֹאשׁ פְּנֵה.)

מֵאֵת יְהוּה הֵיטָה זֹאת הַיָּהּ נִפְלְאוֹת בְּעֵינֵינוּ. (מֵאֵת יְהוּה הֵיטָה זֹאת הַיָּהּ נִפְלְאוֹת בְּעֵינֵינוּ.)

זֶה הַיּוֹם עֲשֵׂה יְהוּה נְגִילָה וְנִשְׁמָחָה בוֹ. (זֶה הַיּוֹם עֲשֵׂה יְהוּה נְגִילָה וְנִשְׁמָחָה בוֹ.)

אָנָא יי, הוֹשִׁיעָה נָא. אָנָא יי, הוֹשִׁיעָה נָא.

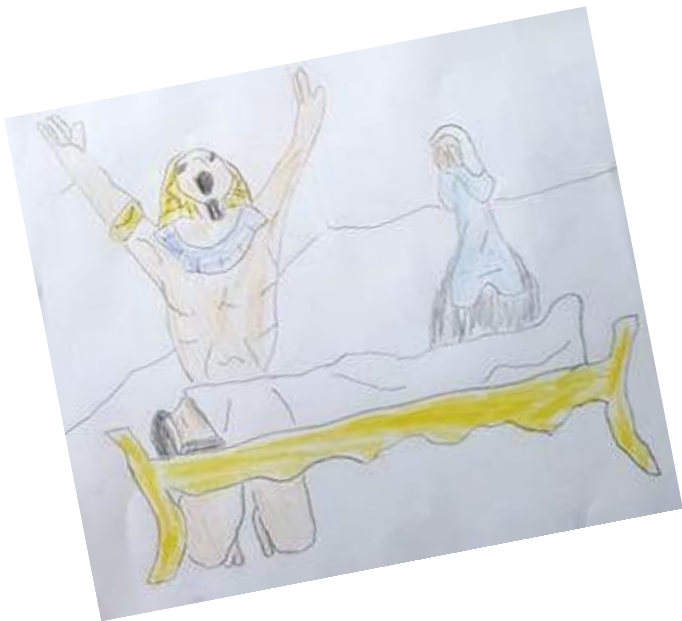
אָנָא יי, הַצְלִיחָה נָא. אָנָא יי, הַצְלִיחָה נָא.

בְּרוּךְ הַבָּא בְּשֵׁם יי, בְּרַכְנוּכֶם מִבֵּית יי. (בְּרוּךְ הַבָּא בְּשֵׁם יי, בְּרַכְנוּכֶם מִבֵּית יי.)

יֵאל יי וַיָּאָר לָנוּ, אֶסְרוּ חַג בְּעֵבְתֵינוּ, עַד קִרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ. (יֵאל יי וַיָּאָר לָנוּ. אֶסְרוּ חַג בְּעֵבְתֵינוּ, עַד קִרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ.)

יֵאֵלִי אֶתְּהָ וְאוֹדְךָ, אֱלֹהֵי - אֶרֻמְמָךְ. (יֵאֵלִי אֶתְּהָ וְאוֹדְךָ, אֱלֹהֵי - אֶרֻמְמָךְ.)

הוֹדוּ לַיי כִּי טוֹב, כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ. (הוֹדוּ לַיי כִּי טוֹב, כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ.)

הוֹדוּ לַיי כִּי טוֹב, כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ.

הוֹדוּ לַאלֹהֵי הָאֱלֹהִים, כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ.

הוֹדוּ לַאֲדֹנָי הָאֲדֹנִים, כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ.

לַעֲשֵׂה נִפְלְאוֹת גְּדוֹלוֹת לְבָדוֹ, כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ.

לַעֲשֵׂה הַשָּׁמַיִם בְּתַבּוּנָה, כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ.

לְרוֹקַע הָאָרֶץ עַל הַמַּיִם, כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ.

לַעֲשֵׂה אוֹרִים גְּדוֹלִים, כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ.

אֶת הַשֶּׁמֶשׁ לְמַמְשַׁלֵּת בַּיּוֹם, כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ.

אֶת הַיָּרֵחַ וְכוֹכָבִים לְמַמְשַׁלוֹת בַּלַּיְלָה, כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ.

לְמַכָּה מִצְרַיִם בְּבַכּוֹרֵיהֶם, כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ.

וַיּוֹצֵא יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם, כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ.

בְּיַד חֲזָקָה וּבְזִרְעוֹ נְטוּיָה, כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ.

לְגַזֵּר יַם סוּף לְגַזְרִים, כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ.

וְהַעֲבִיר יִשְׂרָאֵל בְּתוֹכוֹ, כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ.

וְנָעַר פְּרַעֲה וְחִילוֹ בַיָּם סוּף, כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ.

לְמוֹלִיךְ עַמּוֹ בַּמִּדְבָּר, כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ.

לְמַכָּה מְלָכִים גְּדוֹלִים, כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ.

וַיַּהַרְג מְלָכִים אֲדִירִים, כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ.

לְסִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֲמֹרִי, כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ.

וּלְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׂן, כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ.
וְנִתַּן אֲרָצָם לְנַחֲלָה, כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ.
נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עֲבָדוֹ, כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ.
שֶׁבִשְׁפָּלְנוּ זָכַר לָנוּ, כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ.
וַיִּפְרְקֵנוּ מִצְרֵינוּ, כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ.
נָתַן לַחֵם לְכָל בָּשָׂר, כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ.
הוֹדוּ לְאֵל הַשָּׁמַיִם, כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ.

נִשְׁמַת כָּל חַי תִּבְרַךְ אֶת שִׁמְךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְרוּחַ כָּל בָּשָׂר תִּפְאַר וּתְרוֹמָם זְכָרְךָ מִלְּכָנוּ תָּמִיד,
מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם אֶתְּהָ אֵל, וּמִבְּלַעֲדֶיךָ אֵין לָנוּ (מֶלֶךְ) גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ, פּוֹדֵה וּמַצִּיל, וְעוֹנֵה
וּמַרְחֵם, בְּכָל יַעַת צָרָה וְצוּקָה. אֵין לָנוּ מֶלֶךְ עוֹזֵר וְסוֹמֵךְ אֶלָּא אֶתְּהָ.

אֱלֹהֵי הָרְאשׁוֹנִים וְהָאַחֲרוֹנִים, אֱלֹהֵי כָּל בְּרִיּוֹת, אֲדוֹן כָּל תּוֹלְדוֹת, הַמְהַלֵּל בְּכָל הַתְּשַׁבְּחוֹת,
הַמְּנַהֵג עוֹלָמוֹ בַּחֲסֵד וּבְרִיּוֹתָיו בְּרַחֲמִים. וַיְהוָה אֱלֹהִים אֲמֵת, לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן. הַמְּעוֹרֵר יְשׁוּנִים
וְהַמְּקִיץ נֹרְדָמִים, מַחְיֶה מֵתִים, וְרוֹפֵא חוֹלִים, פּוֹקֵחַ עוֹרִים, וְזוֹקֵף כְּפוּפִים, הַמְּשִׁיחַ אֱלָמִים,
וְהַמְּפַעֵנֵחַ נַעֲלָמִים, וְלֶךְ לְבַדְּךָ אֲנַחְנוּ מוֹדִים.

וְאֵלֵינוּ פִּינוּ מֵלֹא שִׁירָה כָּיָם, וּלְשׁוֹנוֹ רָנָה כִּהְמוֹן גִּלְיוֹ, וְשִׁפְתוֹתֵינוּ שִׁבַּח כְּמַרְחֲבֵי רִקִיעַ, וְעֵינֵינוּ
מְאִירוֹת כְּשֶׁמֶשׁ וּכְיָרֵחַ, וַיְדִינוּ פְּרוֹשׁוֹת כְּנִשְׂרֵי שָׁמַיִם, וְרַגְלֵינוּ קִלְוֹת כְּאַיִלוֹת, אֵין אֲנַחְנוּ מִסְּפִיקִין
לְהוֹדוֹת לְךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, וּלְבָרֵךְ אֶת שִׁמְךָ מִלְּכָנוּ, עַל אַחַת מֵאַלְפֵי אֲלָפִים וְרוֹב רַבֵּי
רַבּוֹת, פְּעָמִים הַטּוֹבוֹת נְסִים וְנִפְלְאוֹת שֶׁעָשִׂיתָ עִמָּנוּ וְעַם אֲבוֹתֵינוּ. מִלְּפָנִים מִמְּצָרִים גְּאֻלְתָּנוּ
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, מִבֵּית עֲבָדִים פְּדִיתָנוּ. בְּרַעַב זָנַתָּנוּ, וּבִשְׁבַע כָּלְכַלְתָּנוּ, מִחֶרֶב הִצַּלְתָּנוּ, מִדְּבַר
מִלְטָתָנוּ, וּמִחֲלָאִים רָעִים וְרַבִּים דָּלִיתָנוּ. עַד הִנֵּה עֲזָרוֹנוּ רַחֲמֶיךָ וְלֹא עֲזָבוֹנוּ חֲסִדֶיךָ. עַל כֵּן
אֲבָרִים שֶׁפִּלְגַת בָּנוּ, וְרוּחַ וּנְשָׁמָה שֶׁנִּפְחַת בְּאַפֵּינוּ, וְלִשׁוֹן אֲשֶׁר שָׁמַת בְּפִינוּ, הֵן הֵם יוֹדוּ וַיְבָרְכוּ,
וַיִּשְׁבְּחוּ, וַיִּפְאַרוּ, אֶת שִׁמְךָ מִלְּכָנוּ תָּמִיד. כִּי כָּל פֶּה לְךָ יוֹדֵה, וְכָל לִשׁוֹן לְךָ תְּשַׁבַּח, וְכָל עַיִן לְךָ
תִּצְפֶּה, וְכָל בֶּרֶךְ לְךָ תִּכְרַע, וְכָל קוֹמָה לְפָנֶיךָ תִּשְׁתַּחֲוֶה, וְהַלְבָּבוֹת יִירְאוּךָ וְהַקְּרֵב וְהַפְּלִיאוֹת יִזְמְרוּ
לְשִׁמְךָ, כַּדְּבַר שֶׁנֶּאֱמַר: כָּל עֲצַמְתִּי תִּאֲמַרְנָה יְהוָה מִי כִּמוֹךָ מַצִּיל עַבְדִּי מִחֲזַק מִמֶּנּוּ, וְעַבְדִּי וְאֲבִיוֹן
מִגְזָלוֹ. שְׁוֹעַת עַבְדִּים אֶתְּהָ תִּשְׁמַע, צַעֲקַת הַדָּל תִּקְשִׁיב וְתוֹשִׁיעַ. וְכָתוּב: רָנְנוּ צְדִיקִים בַּיהוָה,
לְיִשְׂרָאֵל נְאוּה תִּהְלֶה.

בְּפִי יִשְׂרָאֵל תִּתְרוֹמָם,

וּבְשִׁפְתֵי צְדִיקִים תִּתְבָּרַךְ,

וּבְלִשׁוֹן חֲסִידִים תִּתְקַדָּשׁ,

וּבְקֶרֶב קְדוֹשִׁים תִּתְהַלֵּל.

בְּמִקְהֵלוֹת רַבּוֹת עִמָּךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל, שָׁכַן חוֹבֵת כָּל הַיְצוּרִים לְפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
לְהוֹדוֹת, לְהִלֵּל, לְשַׁבַּח, לְפָאֵר, לְרוֹמֵם, לְהַדִּיר, וּלְנַצַּח, עַל כָּל דְּבָרֵי שִׁירוֹת וְתַשְׁבְּחוֹת דָּוִד בֶּן
יִשִׁי עַבְדְּךָ מְשִׁיחֲךָ.

וּבְכֹן, יִשְׁתַּבַּח שְׁמֶךָ לְעַד מְלִכְנוּ הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ, כִּי לָךְ נָאָה יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד, שִׁיר, וְשִׁבְחָה, הִלֵּל, וְזִמְרָה, עֵז, וּמִמְשָׁלָה, נִצַּח, גְּדֻלָּה,
גְּבוּרָה, תְּהִלָּה, וְתַפְאֶרֶת, קְדוּשָׁה, וּמַלְכוּת. בְּרֻכּוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ, וּמֵעוֹלָם וָעֶד
עוֹלָם אֶתָּה אֵל.

יְהִלְלוּךָ יי אֱלֹהֵינוּ כָּל מַעֲשֵׂיךָ, וְחִסְדֵיךָ וְצַדִּיקִים עוֹשֵׂי רְצוֹנְךָ, וְעִמָּךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל, בְּרִנָּה יוֹדוּ
וַיְבָרְכוּ וַיִּשְׁבְּחוּ וַיִּפְאֲרוּ אֶת שֵׁם כְּבוֹדְךָ. כִּי לָךְ טוֹב לְהוֹדוֹת וּלְשַׁמֵּךְ נָאָה לְזִמְרָה, וּמֵעוֹלָם וָעֶד עוֹלָם
אֶתָּה אֵל: בְּרוּךְ אַתָּה יי מֶלֶךְ מְהֻלָּל בְּתַשְׁבְּחוֹת.

שׁוֹתִים כּוֹס רְבִיעִית בְּהִסְבֵּיבָה, וְלֹאחֲרֶיהָ מְבָרְכִים:

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, עַל הַגָּפֶן וְעַל פְּרֵי הַגָּפֶן, וְעַל תְּנוּבַת הַשְּׂדֵה, וְעַל אֶרֶץ חֲמַדָּה
טוֹבָה וּרְחֵבָה שְׂרָצִית וְהִנְחַלְתָּ לְאֲבוֹתֵינוּ, לְאָכַל מִפְּרִיָּהּ וּלְשַׁבַּע מִטוֹבָהּ. רַחֵם יי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ
וְעַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ, וְעַל יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ, וְעַל צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדְךָ, וְעַל מִזְבְּחֶךָ, וְעַל הַיְכָלְךָ. וּבְנֵה
יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקְּדוֹשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ. וְהַעֲלֵנוּ לְתוֹכָהּ וְשִׁמְחָנוּ בְּבִנְיָנָהּ. וּנְבָרְכֶךָ עָלֶיךָ בְּקְדוּשָׁה
וּבְטָהֳרָה (בַּשַּׁבָּת: וּרְצֵה וְהַחֲלִיצֵנוּ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה) וְשִׁמְחָנוּ בְּיוֹם חַג הַמִּצּוֹת הַזֶּה, בְּיוֹם טוֹב
מְקַרָּא קְדוֹשׁ הַזֶּה. כִּי אַתָּה טוֹב וּמְטִיב לְכָל וְנוֹדָה לָךְ יי אֱלֹהֵינוּ עַל הָאָרֶץ וְעַל פְּרֵי גִפְנָהּ. בְּרוּךְ
אַתָּה יי עַל הָאָרֶץ וְעַל פְּרֵי גִפְנָהּ.

• כּאֵן מִסְתַּיִימַת הַהַגְדָּה וְסֹדֵר לִיל פֶּסַח.

לְהִלֵּן תּוֹסֵפוֹת שׁוֹנוֹת שְׁנוּהִיגִים לּוֹמֵר וּלְשׁוֹרֵר לְאַחַר הַסֹּדֵר, כּוֹלֵן אוֹ חֲלֻקֵן, אִישׁ אִישׁ וּכְחוֹ

תּוֹסֵפוֹת לְסֹדֵר

חֶסֶל סֹדֵר פֶּסַח כְּהִלְכָתוֹ, כְּכֹל מִשְׁפָּטוֹ וְחֻקָּתוֹ.

לְשִׁנָּה הַבָּאָה בִּירוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָהּ.

אֶחָד מִי יוֹדֵעַ? אֶחָד אָנִי יוֹדֵעַ: אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמִים וּבָאָרֶץ.

שְׁנַיִם מִי יוֹדֵעַ? שְׁנַיִם אָנִי יוֹדֵעַ: שְׁנַיִם לְחוֹת הַבְּרִית. אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמִים וּבָאָרֶץ.

שְׁלֹשָׁה מִי יוֹדֵעַ? שְׁלֹשָׁה אָנִי יוֹדֵעַ: שְׁלֹשָׁה אֲבוֹת, שְׁנַיִם לְחוֹת הַבְּרִית, אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמִים וּבָאָרֶץ

אַרְבַּע מִי יוֹדֵעַ? אַרְבַּע אָנִי יוֹדֵעַ: אַרְבַּע אֲמָהוֹת, שְׁלֹשָׁה אֲבוֹת, שְׁנַיִם לְחוֹת הַבְּרִית, אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמִים וּבָאָרֶץ

חֲמִשָּׁה מִי יוֹדֵעַ? חֲמִשָּׁה אָנִי יוֹדֵעַ: חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, אַרְבַּע אֲמָהוֹת, שְׁלֹשָׁה אֲבוֹת, שְׁנַיִם לְחוֹת הַבְּרִית, אֶחָד אֱלֹהֵינוּ
שְׁבַשְׁמִים וּבָאָרֶץ

שֵׁשָׁה מִי יוֹדֵעַ? שֵׁשָׁה אָנִי יוֹדֵעַ: שֵׁשָׁה סֻדְרֵי מִשְׁנָה, חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, אַרְבַּע אֲמָהוֹת, שְׁלֹשָׁה אֲבוֹת, שְׁנַיִם לְחוֹת הַבְּרִית,
אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמִים וּבָאָרֶץ

שִׁבְעָה מִי יוֹדֵעַ? שִׁבְעָה אָנִי יוֹדֵעַ: שִׁבְעָה יְמֵי שַׁבָּת, שֵׁשָׁה סֻדְרֵי מִשְׁנָה, חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, אַרְבַּע אֲמָהוֹת, שְׁלֹשָׁה אֲבוֹת,
שְׁנַיִם לְחוֹת הַבְּרִית, אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמִים וּבָאָרֶץ

שְׁמוֹנָה מִי יוֹדֵעַ? שְׁמוֹנָה אֲנִי יוֹדֵעַ: שְׁמוֹנָה יְמֵי מִילָה, שְׁבַעַת יְמֵי שְׁבֵטָא, שְׁשֶׁה סֻדְרֵי מִשְׁנָה, חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, אַרְבַּע אֲמָהוֹת, שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שְׁנֵי לַחֹת הַבְּרִית, אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמִים וּבְאֶרֶץ

תְּשַׁעָה מִי יוֹדֵעַ? תְּשַׁעָה אֲנִי יוֹדֵעַ: תְּשַׁעָה יְרַחֵי לְדָה, שְׁמוֹנָה יְמֵי מִילָה, שְׁבַעַת יְמֵי שְׁבֵטָא, שְׁשֶׁה סֻדְרֵי מִשְׁנָה, חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, אַרְבַּע אֲמָהוֹת, שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שְׁנֵי לַחֹת הַבְּרִית, אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמִים וּבְאֶרֶץ

עֶשְׂרָה מִי יוֹדֵעַ? עֶשְׂרָה אֲנִי יוֹדֵעַ: עֶשְׂרָה דְּבָרַי, תְּשַׁעָה יְרַחֵי לְדָה, שְׁמוֹנָה יְמֵי מִילָה, שְׁבַעַת יְמֵי שְׁבֵטָא, שְׁשֶׁה סֻדְרֵי מִשְׁנָה, חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, אַרְבַּע אֲמָהוֹת, שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שְׁנֵי לַחֹת הַבְּרִית, אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמִים וּבְאֶרֶץ

אֶחָד עֶשֶׂר מִי יוֹדֵעַ? אֶחָד עֶשֶׂר אֲנִי יוֹדֵעַ: אֶחָד עֶשֶׂר כּוֹכְבֵיָא, עֶשְׂרָה דְּבָרַי, תְּשַׁעָה יְרַחֵי לְדָה, שְׁמוֹנָה יְמֵי מִילָה, שְׁבַעַת יְמֵי שְׁבֵטָא, שְׁשֶׁה סֻדְרֵי מִשְׁנָה, חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, אַרְבַּע אֲמָהוֹת, שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שְׁנֵי לַחֹת הַבְּרִית, אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמִים וּבְאֶרֶץ

שְׁנַיִם עֶשֶׂר מִי יוֹדֵעַ? שְׁנַיִם עֶשֶׂר אֲנִי יוֹדֵעַ: שְׁנַיִם עֶשֶׂר שְׁבֵטַיָא, אֶחָד עֶשֶׂר כּוֹכְבֵיָא, עֶשְׂרָה דְּבָרַי, תְּשַׁעָה יְרַחֵי לְדָה, שְׁמוֹנָה יְמֵי מִילָה, שְׁבַעַת יְמֵי שְׁבֵטָא, שְׁשֶׁה סֻדְרֵי מִשְׁנָה, חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, אַרְבַּע אֲמָהוֹת, שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שְׁנֵי לַחֹת הַבְּרִית, אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמִים וּבְאֶרֶץ

שְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר מִי יוֹדֵעַ? שְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר אֲנִי יוֹדֵעַ: שְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר מְדִיָא. שְׁנַיִם עֶשֶׂר שְׁבֵטַיָא, אֶחָד עֶשֶׂר כּוֹכְבֵיָא, עֶשְׂרָה דְּבָרַי, תְּשַׁעָה יְרַחֵי לְדָה, שְׁמוֹנָה יְמֵי מִילָה, שְׁבַעַת יְמֵי שְׁבֵטָא, שְׁשֶׁה סֻדְרֵי מִשְׁנָה, חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, אַרְבַּע אֲמָהוֹת, שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שְׁנֵי לַחֹת הַבְּרִית, אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמִים וּבְאֶרֶץ

חַד גְּדִיָא, חַד גְּדִיָא דְּזַבִּין אָבָא בְּתַרֵי זוּזִי, חַד גְּדִיָא, חַד גְּדִיָא.

וְאַתָּא שׁוֹנְרָא וְאַכְלָה לְגְדִיָא, דְּזַבִּין אָבָא בְּתַרֵי זוּזִי, חַד גְּדִיָא, חַד גְּדִיָא.

וְאַתָּא כְּלָבָא וְנִשְׁךְ לְשׁוֹנְרָא, דְּאַכְלָה לְגְדִיָא, דְּזַבִּין אָבָא בְּתַרֵי זוּזִי, חַד גְּדִיָא, חַד גְּדִיָא.

וְאַתָּא חוּטְרָא וְהִפָּה לְכְלָבָא, דְּנִשְׁךְ לְשׁוֹנְרָא, דְּאַכְלָה לְגְדִיָא, דְּזַבִּין אָבָא בְּתַרֵי זוּזִי, חַד גְּדִיָא, חַד גְּדִיָא.

וְאַתָּא נוֹרָא וְשָׂרְפָה לְחוּטְרָא, דְּהִפָּה לְכְלָבָא, דְּנִשְׁךְ לְשׁוֹנְרָא, דְּאַכְלָה לְגְדִיָא, דְּזַבִּין אָבָא בְּתַרֵי זוּזִי, חַד גְּדִיָא, חַד גְּדִיָא.

וְאַתָּא מִיָא וְכֶבֶד לְנוֹרָא, דְּשָׂרְפָה לְחוּטְרָא, דְּהִפָּה לְכְלָבָא, דְּנִשְׁךְ לְשׁוֹנְרָא, דְּאַכְלָה לְגְדִיָא, דְּזַבִּין אָבָא בְּתַרֵי זוּזִי, חַד גְּדִיָא, חַד גְּדִיָא.

וְאַתָּא תוֹרָא וְשִׁתָּה לְמִיָא, דְּכֶבֶד לְנוֹרָא, דְּשָׂרְפָה לְחוּטְרָא, דְּהִפָּה לְכְלָבָא, דְּנִשְׁךְ לְשׁוֹנְרָא, דְּאַכְלָה לְגְדִיָא, דְּזַבִּין אָבָא בְּתַרֵי זוּזִי, חַד גְּדִיָא, חַד גְּדִיָא.

וְאַתָּא הַשׁוּחַט וְשַׁחַט לְתוֹרָא, דְּשִׁתָּה לְמִיָא, דְּכֶבֶד לְנוֹרָא, דְּשָׂרְפָה לְחוּטְרָא, דְּהִפָּה לְכְלָבָא, דְּנִשְׁךְ לְשׁוֹנְרָא, דְּאַכְלָה לְגְדִיָא, דְּזַבִּין אָבָא בְּתַרֵי זוּזִי, חַד גְּדִיָא, חַד גְּדִיָא.

וְאַתָּא מְלָאךְ הַמּוֹת וְשַׁחַט לְשׁוּחַט, דְּשַׁחַט לְתוֹרָא, דְּשִׁתָּה לְמִיָא, דְּכֶבֶד לְנוֹרָא, דְּשָׂרְפָה לְחוּטְרָא, דְּהִפָּה לְכְלָבָא, דְּנִשְׁךְ לְשׁוֹנְרָא, דְּאַכְלָה לְגְדִיָא, דְּזַבִּין אָבָא בְּתַרֵי זוּזִי, חַד גְּדִיָא, חַד גְּדִיָא.

וְאַתָּא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשַׁחַט לְמְלָאךְ הַמּוֹת, דְּשַׁחַט לְשׁוּחַט, דְּשַׁחַט לְתוֹרָא, דְּשִׁתָּה לְמִיָא, דְּכֶבֶד לְנוֹרָא, דְּשָׂרְפָה לְחוּטְרָא, דְּהִפָּה לְכְלָבָא, דְּנִשְׁךְ לְשׁוֹנְרָא, דְּאַכְלָה לְגְדִיָא, דְּזַבִּין אָבָא בְּתַרֵי זוּזִי, חַד גְּדִיָא, חַד גְּדִיָא.

שִׁיר הַשִּׁירִים¹

לְשֵׁם יְחִיד קְדוּשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׁכִינְתָּיה. בְּדַחֲלוֹ וּרְחִימוּ. וּרְחִימוּ וּדְחִילוּ. לְיַחְדָּא שֵׁם יו"ד ק"א בּוּא"ו ק"א בְּיַחְדָּא שְׁלִים (יהוה). בְּשֵׁם כְּלִי-יִשְׂרָאֵל. הִנֵּה אֲנַחְנוּ בָּאִים לְשׁוֹרֵר בְּקוֹל נְעִים שִׁיר הַשִּׁירִים, קְדוּשׁ קְדוּשִׁים, לְעוֹרֵר חֲבַצְלַת הַשְּׁרוּן, לְשִׁיר בְּקוֹל נְעִים גִּילַת וְרַגְן כְּבוֹד הַלְבָנוֹן, וְלַחֲבֵר אֶשֶׁת נְעוּרִים עִם דוּדָה בְּאַהֲבָה וּרְעוּתָא וְחֻדוּתָא דְּלָבָא, שְׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה יִמְצָא בָּהּ, תּוֹדָה וְקוֹל זְמֵרָה, וְתַעֲלֶה לְפָנֶיךָ קְרִיאַת שִׁיר הַשִּׁירִים כְּאִלוֹ אֲמָרוֹ שְׁלֵמָה בְּעַצְמוֹ, וְכֵאלוֹ הַשְּׁגָנוֹ כֹּל הַסּוּדוֹת הַחֲתוּמִים בּוֹ, וְיֵהִי אֲנַחְנוּ אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ וְעַלְיָנוּ וְעַמֵּשָׁה יְדִינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וְעַמֵּשָׁה יְדִינוּ כּוֹנְנָה: יְהִי לְרַצּוֹן אֲמֵרֵי-פִי וְהִגְיוֹן לְבִי לְפָנֶיךָ יְהוָה צוּרִי וְגֹאֲלִי:

א שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לְשִׁלְמָה: יִשְׁקֵנִי מְנַשִּׁיקוֹת פִּיהוּ כִּי-טוֹבִים דְּיָךְ מִיָּין: לְרִיחֵי שְׁמֵיךָ טוֹבִים שְׁמֵן תּוֹרָה שְׁמֵךְ עַל-כֵּן עֲלִמּוֹת אֶהְבּוּךָ: מִשְׁכְּנֵי אַחֲרֶיךָ נְרוּצָה הִבִּיאֵנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרֵי יוֹ נְגִילָה וְנִשְׁמַחָה בְּךָ נִזְפִּירָה דְּיָךְ מִיָּין מִיִּשְׁרָיִם אֶהְבּוּךָ:

¹ מאתר https://www.sefaria.org.il/Siddur_Edot_HaMizrach%2C_Song_of_Songs?lang=he

שחורכה אני ונאווה בנות ירושלם כאהלי קדר פיריעות שלמה: אל-תראוני שאני שחרחרת ששזפתני השמש בני אמי נחרו-ב' שמני נטרה את-הכרמים כרמי שלי לא נטרתי: הגידה לי שאהבה נפשי איכה תרעה איכה תרביץ בצ' הרים שלמה אהיה כעטיה על עדרי חבריך: אמ-לא תדעי לך היפה בנשים צאי-לך בעקבי הצ' או ורעי את-גדיתיך על משכנות הרעים: לוסתי ברכבי פרעה דמיתוך רעיתי: נאוו לחיך בתרים צוארך בחרוזים: תורי זהב נעשה-לך עם נקדות הכסף: עד-שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו: צורו המר | דודי לי בין שדי יליו: אשפל הפפר | דודי לי בכרמי עין גדי: הנך יפה רעיתי הנך יפה עיניך יונים: הנך יפה דודי אף נעים אף-ערשנו רעננה: קרות בתינו ארזים רחיטנו רהיטנו ברותים:

ב אני חבצלת השרון שושנת העמקים: כשושנה בין החוחים כן רעיתי בין הבנות: כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים בצלו חמדי וישבתי ופריו מתוק לחפי: הביאני אל-בית היין ודגלו עלי אהבה: סמכוני באשיות רפדוני בתפוחים כיחולת אהבה אני: שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני: השבעתי אתכם בנות ירושלם בצבאות או באילות השדה אמ-תעירו | ואם-תעוררו את-האהבה עד שתחפץ: קול דודי הנה-זה בא מדלג על-ההרים מקפץ על-הגבעות: דומה דודי לצבי או לעפר האילים הנה-זה עומד אחר כ'תלנו משגיח מן-החלונות מציץ מן-החרקים: ענה דודי ואמר לי קומי לך רעיתי יפתי ולכי-לך: כי-הנה הסתו עבר הגשם חלף הלך לו: הנצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו: התאנה חנטה פגיה והגפנים | סמדר נתנו ריח קומי לך רעיתי יפתי ולכי-לך: יונתי בחגוי הס' לע בסתר המדרגה הראיני את-מראיך השמיעני את-קולך כי-קולך ערב ומראיך נאה: אחזו-לנו שעלים שעלים קטנים מחבלים כרמים וכרמינו סמדר: דודי לי ואני לו הרעה בשושנים: עד שיפוח היום ונסו הצללים סב דמה-לך דודי לצבי | או לעפר האילים על-הרי בתר:

ג על-משכבי בלילות בקשתי את שאהבה נפשי בקשתי ולא מצאתיו: אקומה נא ואסובבה בע'יר בשוקים וברחובות אבקשה את שאהבה נפשי בקשתי ולא מצאתיו: מצאוני השמרים הסבבים בע'יר את שאהבה נפשי ראיתם: כמעט שעברתי מהם עד שמצאתי את שאהבה נפשי אחזתיו ולא ארפנו עד-שהביאתיו אל-בית אמי ואל-חדר הורתי: השבעתי אתכם בנות ירושלם בצבאות או באילות השדה אמ-תעירו | ואם-תעוררו את-האהבה עד שתחפץ: מי ז'את עלה מן-המדבר כתימרות עשן מקטרת מר ולבונה מכל אבקת רוכל: הנה מטתו לשלמה ששים גברים סביב לה מגברי ישראל: כלם אחזי חרב מלמדי מלחמה איש חרבו על-ירכו מפחד בלילות: אפרי'ון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון: עמודיו עשה כסף רפידתו זהב מרכבו ארגמן תוכו רצוף אהבה מבנות ירושלם: צאנה | וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטר'ה שעטרה-לו אמו ביום חתנתו וביום שמחת לבו:

ד הנך יפה רעיתי הנך יפה עיניך יונים מבעד לצמתך שערך כעדר העזים שגלשו מהר גלעד: שניך כעדר הקצובות שעלו מן-הרחה שכלם מתאימות ושכלה אין בהם: כחוט השני שפתותיך ומדברך נאווה כפלח הרמון רקתך מבעד לצמתך: כמגדל דויד צוארך בנוי לתלפיות אלף המגן תלוי עליו כל שלטי הגברים: שני שדיך כשני עפרים תאומי צביה הרועים בשושנים: עד שיפוח היום ונסו הצללים אלך לי אל-הר המור ואל-גבעת הלבונה: כלך יפה רעיתי ומום אין בך: אתי מלבנון כלה אתי מלבנון תבואי תשורי | מראש אמנה מראש שניר וחרמון ממענות אריות מהררי נמרים: לבבתני אחתי כלה לבבתני באחד באחת מעיניך באחד ענק מצורניך: מה-יפוד דרך אחתי כלה מה-טבו דרך מיון גריח שמניך מכ-ל-בשמים: נפת תטפנה שפתותיך כלה דבש וחלב תחת לשונך גריח שלמתיך כריח לבנון: גן | נעול אחתי כלה גל נעול מעין חתום: שלחך פרדס רמונים עם פרי מגדים כפרים עם-נרדים: נרד | וכרכ'ם קנה וקנמון עם כ'ל-עצי לבונה מר ואהלות עם כ'ל-ראשי בשמים: מעין גנים באר מים חיים ונזלים מן-לבנון: עורי צפון ובואי תימן הפיחי גני יזלו בשמיו יבא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו:

ה באתי לגני אחתי כלה אריתי מורי עם-בשמי אכלתי יערי עם-דבשי שתיתי ייני עם-חלבי אכלו רעים שתו ושכרו דודים: אני ישנה ולבי ער קול | דודי דופיק פתחי-לי אחתי רעיתי יונתי תמתי שראשי נמלא-טל קוצותי רסיסי לילה: פשטתי את-כתנתי איככה אלבשנה רחצתי את-רגלי איככה אטנפם: דודי שלח ידו מן-החור ומעי המו עליו: קמתי אני לפתח לדודי יידי נטפומ'ור ואצבעתי מור עבר על פפות המנעול: פתחתי אני לדודי ודודי חמק עבר נפשי יצאה בדרבו בקשתי והוא לא מצאתיהו קראתיו ולא ענני: מצאני השמרים הסבבים בע'יר הכוני פצעוני נשאו את-רדידי מעלי שמרי החמות: השבעתי אתכם בנות ירושלם אמ-תמצאו את-דודי מה-תגידו לו שחולת אהבה אני: מה-דורך מדוד היפה בנשים מה-דורך מדוד שככה השבעתנו: דודי צח ואדום דגול מרובה: ראשו כתם פז קוצותיו תלתלים שחרות כעורב: עיניו כיונים על-אפיקי מים רחצות בחלב ישבות על-מלאת: לחיו כערוגת הבשם מגדלות מרקחים שפתותיו שושנים

נטפות מור עבר: ידיו גלילי זהב ממלאים בתרשיש מעיו עשת שן מעלפת ספירים: שוקיו עמודי שש מיסדים על-אדני-פז מראהו כלבנון בחור פאריזים: חלו ממתקים וכלו מחמדים זה דודי וזה רעי בנות ירושלים:

ו אנה הלך דודך היפה בנשים אנה פנה דודך ונבקשנו עמך: דודי יכד לגנו לערגות הבשם לרעות בגנים וללקט שושנים: אני לדודי ודודי לי הרעה בשושנים: יפה את רעיתי כתרצה נאוו כירושלם אימה פנדגלות: הסבי עינך מנגדי שהם הרהיבני שערך כעדר העזים שגלשו מן-הגלעד: שניך כעדר הרחלים שעלו מן-הרחצה שכלם מתאימות ושכלה אין בהם: כפלח הרמון רקתך מבעד לצמתך: ששים המה מלכות ושמינים פילגשים ועלמות אין מספר: אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה ברה היא לילדתה ראוה בנות ויאשרוה מלכות ופילגשים ויהללוה: מי-זאת הנשקפה כמו-שחר יפה כלבנה ברה כחמה אימה פנדגלות: אל-גנת אגוז ירדתי לראות באבי הנחל לראות הפרחה הגפן הנצו הרמנים: לא ידעתי נפשי שמתני מרכבות עמי נדיב:

ז שובי שובי השולמית שובי שובי ונחזה-בך מה-תחזו בשולמית כמחלת המחנים: מה-יפו פעמיך בנעלים בת-נדיב חמוקי ירכיך כמו חללים מעשה ידי אמן: ש ררך אגן הסהר אל-יחסר המזג בטנך ערמת חטים סוגה בשושנים: שני שדוך כשני עפרים ת-אמי צביה: צוארך כמגדל השן עינך ברכות בחשבון על-שער בת-רבים אפרך כמגדל הלבנון צופה פני דמשק: ראשך עליך ככרמל ודלת ראשך כארגמן מלך אסור ברהטים: מה-יפית ומה-נעמת אהבה בתענוגים: זאת קומתך דמתה לתמר ושדוך לאשכלות: אמרת אעלה בתמר אחזה בסנסנון ויהיו-נא שדוך כאשכלות הגפן וריח אפרך כתפוחים: וחכך כיון הטוב הולך לדודי למישרים דובב שפתי ישנים: אני לדודי ועלי תשוקתו: לכה דודי נצא השדה נלינה בכפרים: נשפיהם לכרמים נראה אם פרתה הגפן פתח הסמדר הנצו הרמונים שם אתן את-דדי לך: הדודאים נתנו-ריח ועל-פתחיו כ-ל-מגדים חדשים גם-ישנים דודי צפנתי לך:

ח מי יתנך כאח לי יונק שדי אמי אמצאך בחוץ אשקך גם לא-יבזו לי: אנהגך אביאך אל-בית אמי תלמדני אשקך מין הרקח מעסי רמני: שמאלו תחת ראשי וימינו תחבקני: השבעתי אתכם בנות ירושלים מה-תעירו: ומה-תערו: את-האהבה עד שתחפץ: מי זאת עלה מן-המדבר מתרפקת על-דודה תחת התפוח עוררתך שמה חבלתך אמך שמה חבלה ילדתך: שימיני כחותם על-לבך כחותם על-זרועך כעזה כמות אהבה קשה כשאל קנאה רשפיה רשפי אש שלהבתיה: מים רבים לא יוכלו לכבות את-האהבה ונהרות לא ישטפוה אם-יתן איש את-כ-להון ביתו באהבה בזו יבזו לו: אחות לנו קטנה ושדים אין לה מה-נעשה לאחתנו ביום שידבר-בה: אם-חומה היא נבנה עליה טירת כסף ואם-דלת היא נצור עליה לוח ארז: אני חומה ושדי כמגדלות אז הייתי בעיניו כמוצאת שלום: כרם היה לשלמה בבעל המון נתן את-הכרם לנטרים איש יבא בפריו אלף כסף: כרמי שלי לפני האלף לך שלמה ומאתים לנטרים את-פריו: היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני: ברח | דודי ודמה-לך לצבי או לעפר האילים על הרי בשמים:

היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני:

רבון כל העולמים, יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו, שבזכות שיר השירים אשר קראנו, שהוא קדש קדשים, בזכות פסוקיו, ובזכות תבותיו, ובזכות אותיותיו, ובזכות נקודותיו, ובזכות טעמיו וצרופיו ורמזיו וסודותיו הקדושים והטהורים הנוראים היוצאים ממנו, שתהא שעה זו שעת רחמים, שעת הקשבה, שעת האזנה, ונקראך ותענונו, נעתיר לך ותעתר לנו, ותהיה עולה לפניך קריאת שיר השירים כאלו השגנו כל-הסודות הנפלאים והנוראים אשר הם חתומים וסתומים בו בכל-תנאיו, ונזכה למקום שהנפשות, הרוחות והנשמות, נחצבות משם, וכאלו עשינו כל-מה-שמטל עלינו להשיג בין בגלגול זה, בין בגלגולים אחרים, ולהיות מן העולים והזוכים לעולם הבא, עם שאר צדיקים וחסידים. ומלא כל-משאלות לבנו לטובה, ותהיה עם לבנו ואמרי פינו בעת מחשבותינו, ועם ידינו בעת מעבדינו, ותשלח ברכה והצלחה והרוחה בכל-מעשי ידינו, ומעפר ענינו תקימנו, ומאשפות דלותנו תרוממנו, ותשיב שכינתך לעיר קדשך במהרה בימינו, אמן:

תודה לכל המאירים והמאירות: תהילה ואדעי (קריעת ים סוף), שיראל ואדעי (מצה), איתאל ואדעי (אברהם שובר את הפסלים), רוני חניא (שחין), שלו מישל חניא (עבודת פרך, איש מצרי מכה עברי), תגל חניא (משה בתיבה), ינון גלולה (יצאת מצרים) גלולה (עבודת פרך, עתה בן חורין) מיכל חניא (דגים) טליה חניא (מכת צפרדע), חניא טל מנשה (מכת בכורות, מכת דם) חניא תפוח (קידוש, זרוע ומרור)